

Босна и Херцеговина
БРЧКО ДИСТРИКТ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Комисија за хартије од вриједности

Bosna i Hercegovina
BRČKO DISTRIKT
BOSNE I HERCEGOVINE
Povjerenstvo/Komisija za papire od
vrijednosti

Босне Сребрени 28, 76100 Брчко Дистрикт Босне и Херцеговине; телефон: 049/232 540, 232 550, 231 880, телекакс: 049/231 891, е-майл: info@secbdbih.org
Bosne Srebreni 28, 76100 Brčko Distrikat Bosne i Hercegovine, telefon: 049/232 540, 232 550, 231 880, telefaks: 049/231 891, e-mail: info@secbdbih.org

I Z V J E Š Ć E

**o radu Povjerenstva za papire od vrijednosti Brčko distrikta BiH
za 2021. godinu**

Brčko, veljača 2022. godina
www.secbdbih.org

Kazalo

1. Primarna obilježja statusa i organizacije povjerenstva	3
1.1. Institucionalni položaj	3
1.2. Ingerencije i legislativa	3
1.3. Organizacijska funkcija i zadatci	3
2. Operativni potencijali	5
2.1. Profesionalne komponente ljudskih potencijala	5
2.2. Poduka i razvoj ljudskih potencijala	6
2.3. Komunikacijski (informacijski) sustav	7
2.4. Internetska stranica	7
3. Regulatorna funkcija, interna i eksterna komunikacija s institucijama	8
3.1. Nadzorne i kontrolne aktivnosti	8
3.2. Aktivnosti u procesu izrade Programa integriranja BiH u Europsku uniju	9
3.3. Aktivnosti u procesu koordinacije prevencije i borbe protiv pranja novca	10
3.4. Osiguranje finansijskih i materijalnih uvjeta za operativne aktivnosti	10
4. Korporativne aktivnosti i djelatnost Registra izdavatelja	11
4.1. Registar izdavatelja	11
4.2. Raspored izdavatelja prema veličini ukupnog prihoda i aktive	12
4.3. Dionički kapital prema formi osnivanja dominantnih dioničara	13
4.4. Dionički kapital prema državi podrijetla dominantnih dioničara	13
4.5. Dionički kapital prema sektorima gospodarenja	14
4.6. Agregacijski indikatori izdavanja vrijednosnih papira.....	15
5. Korporativno upravljanje i korporativna struktura	16
5.1. Forma korporativnog upravljanja u dioničkim društvima	16
5.2. Obilježja uprave u dioničkim društvima	18
5.3. Obilježja nadzornog odbora u dioničkim društvima	19
5.4. Operacionalizacija standarda korporativnog upravljanja	20
6. Registar, depo i prijenos vrijednosnih papira	25
6.1. Zadatci i usluge	25
6.2. Dinamika kapitala, vrijednosnih papira i dioničara	26
6.3. Raspored kapitala i dioničara na burzama u BiH	27
6.4. Promet, saldiranje i prijenos	28
7. Financijsko izvještavanje izdavatelja	29
7.1. Financijska izvješća	29
7.2. Revidirana financijska izvješća	30
7.3. Poslovni prihodi i stanje profitabilnosti	31
7.3.1. Poslovni prihodi	31
7.3.2. Stanje profitabilnosti	32
7.4. Učinkovitost i profitabilnost upravljanja kapitalom i imovinom.....	32
7.4.1. Učinkovitost korištenja dioničkog kapitala.....	32
7.4.2. Profitabilnost ukupne aktive i dioničkog kapitala.....	33
8. Financijsko izvješće Povjerenstva	34

1. Primarna obilježja statusa i organizacije Povjerenstva

1.1. Institucionalni položaj

Povjerenstvo za papire od vrijednosti Brčko distrikta BiH je sukladno Zakonu o vrijednosnim papirima (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, brojevi: 15/03, 27/04, 42/04, 28/07, 14/12, 20/17, 8/19, 10/19 i 32/19) stalno, neovisno regulatorno tijelo, osnovano radi regulativnog uređivanja nadzora i kontrole izdavanja i prometa vrijednosnih papira.

1.2. Ingerencije i legislativa

Povjerenstvo za papire od vrijednosti Brčko distrikta BiH primarne ingerencije vrši sukladno Zakonu o vrijednosnim papirima Brčko distrikta BiH, Zakonu o preuzimanju dioničkih društava (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, broj 32/19) i Zakonu o investicijskim fondovima (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, brojevi: 30/07 i 18/17), a odnose se na:

- donošenje propisa o provedbi Zakona o vrijednosnim papirima, Zakona o preuzimanju dioničkih društava i Zakona o investicijskim fondovima
- izdavanje i oduzimanje dozvola, odobrenja i suglasnosti u okviru svog djelokruga i nadležnosti
- donošenje podzakonskih akata radi propisivanja uvjeta, načina i procedura za jedinstveno obavljanje nadzora unutar svog djelokruga i nadležnosti
- poticanje, organiziranje i nadgledanje mjera za učinkovito funkcioniranje tržišta vrijednosnih papira
- vođenje knjiga i registara sukladno odredbama Zakona iz svog djelokruga i nadležnosti
- pravodobno rješavanje zahtjeva stranaka u postupku
- obavljanje nadzora nad poslovanjem izdavatelja vrijednosnih papira, sudionika na tržištu kapitala
- nadzor provedbe postupaka preuzimanja i postupaka prisilne kupovine i prisilne prodaje dionica
- donošenje odluka o mjerama za oticanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti i
- izvještavanje nadležnih nadzornih, upravnih i pravosudnih tijela o svim saznanjima, koja se neposredno ili posredno tiču njihove nadležnosti i koja su povezana s postupcima koji se vode pred tim tijelima, a u svezi su s postupcima iz djelokruga i nadležnosti Povjerenstva.

Povjerenstvo za papire od vrijednosti Brčko distrikta BiH određene nadležnosti provodi sukladno odredbama Zakona o poduzećima Brčko distrikta BiH - pročišćeni tekst (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, broj 49/11 i 11/20), a odnose se na:

- upis dioničkih društava u registre Povjerenstva
- smanjenje i povećanje osnovnog kapitala dioničkih društava i
- upis statusnih promjena u registre Povjerenstva.

U postupcima rješavanja zahtjeva pravnih i fizičkih osoba Povjerenstvo primjenjuje Zakon o upravnom postupku Brčko distrikta BiH (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, brojevi: 48/11, 21/18 i 23/19), kada pojedine aktivnosti nisu detaljno propisana gore navedenim zakonima.

1.3. Organizacijska funkcija i zadatci

Sukladno Zakonu o vrijednosnim papirima, Statutu i Organizacijskom planu, Povjerenstvo za papire od vrijednosti Brčko distrikta BiH se kao regulatorno tijelo sastoji od tri organizacijske jedinice, Povjerenstva kao stalnog kolektivnog tijela odlučivanja, Stručne službe i Registra vrijednosnih papira. Dimenzije organizacijske strukture Povjerenstva, ciljevi koje treba ostvariti, način koordinacije osnovnih unutarnjih i vanjskih elemenata, nadležnosti i odgovornosti pojedinačnih izvršitelja, kao i

zadatci i obveze, uspostavljeni su kroz funkciju podjelu rada, kako bi se osigurala usklađenost djelovanja svih elemenata organizacijske strukture.

Dijagram 1. Organizacijska struktura Povjerenstva za papire od vrijednosti Brčko distrikta BiH

U Povjerenstvu, kao kolektivnom tijelu odlučivanja obavljaju se sljedeći poslovi:

- donošenje propisa iz nadležnosti Povjerenstva
- kontrola poštovanja pravila uobičajene trgovine i lojalne konkurenkcije u trgovanju vrijednosnim papirima
- reguliranje prometa vrijednosnih papira na temelju povlaštenih informacija
- vršenje nadzora nad radom registra vrijednosnih papira
- vršenje nadzora nad izdavateljima i izdavanju vrijednosnih papira i drugim sudionicima na tržištu vrijednosnih papira
- obustavljanje izdavanja i prometa pojedinih vrijednosnih papira
- sprječavanje manipulacija, špekulacija, pranja novca, financiranja terorističkih aktivnosti i drugih nezakonitih radnji
- pokretanje upravnih sporova radi zaštite investitora
- utvrđivanje načina čuvanja dokumentacije za poduzeća koja posluju s vrijednosnim papirima
- propisuje obvezan sadržaj informacija, koje moraju biti objavljene svim dioničarima i javnosti, od osoba koje vrše izdavanje vrijednosnih papira
- donošenja odluke o utvrđivanju pristojbe, odnosno visine naknada za izvršene usluge u okviru nadležnosti
- praćenja i proučavanja stanja na tržištu vrijednosnih papira
- davanje informacija i širenje znanja o djelovanju tržišta vrijednosnih papira
- suradnja s drugim povjerenstvima za vrijednosne papire, registratorima i burzama u BiH
- suradnja s gradonačelnikom Brčko distrikta BiH, Vladom i Skupštinom Brčko distrikta BiH, po pitanju provedbe procedura usvajanja izmjena postojećih i donošenja novih zakonskih rješenja
- podnošenje izvješća o radu Povjerenstva Skupštini Brčko distrikta BiH
- suradnja s Vijećem ministara BiH i drugim tijelima i institucijama u zemlji i inozemstvu i
- obavljanje drugih poslova sukladno zakonskim ovlastima.

U Stručnoj službi se obavljaju poslovi koji se odnose na:

- normativno-pravne, administrativne i analitičke poslove
- organizaciju rada Stručne službe
- koordinaciju rada u Povjerenstvu između upravljačkog i administrativnog dijela organizacijske strukture
- pripremu prijedloga mišljenja i stajališta Povjerenstva po pitanju tumačenja i primjene propisa
- nadzor i kontrolu zakonom propisane dokumentacije prilikom izdavanja vrijednosnih papira
- registraciju kapitala izdavatelja vrijednosnih papira
- registraciju promjena upravljačke strukture u dioničkim društvima

- obradu zahtjeva za izdavanje rješenja o odobrenju izdavanja vrijednosnih papira s obrazloženjem prijedloga rješenja Povjerenstvu, na razmatranje i usvajanje
- izradu rješenja o odobrenju izdavanja vrijednosnih papira, prethodno usvojenih od Povjerenstva
- vođenje registra izdavatelja vrijednosnih papira i evidencije izdanih rješenja
- praćenje objavljivanja finansijskih i drugih poslovnih informacija izdavatelja, propisanih zakonima i propisima Povjerenstva
- vođenje evidencije o izdavanju vrijednosnih papira za koje nije potrebno odobrenje Povjerenstva
- izradu odluka i ugovora o javnim nabavama roba, radova i usluga za potrebe Povjerenstva i praćenje njihove realizacije
- suradnju s institucijama tržišta kapitala u entitetima BiH i drugim tijelima i institucijama u BiH i inozemstvu
- suradnju s Kabinetom gradonačelnika Brčko distrikta BiH, Tajništvom Vlade Brčko distrikta BiH, Stručnom službom Skupštine Brčko distrikta BiH, odjelima Vlade i institucijama Brčko distrikta BiH, po pitanju administrativnih aktivnosti i
- obavljanje drugih poslova po zahtjevu Povjerenstva sukladno zakonima i podzakonskim aktima.

U registru vrijednosnih papira obavljaju se poslovi koji se odnose na:

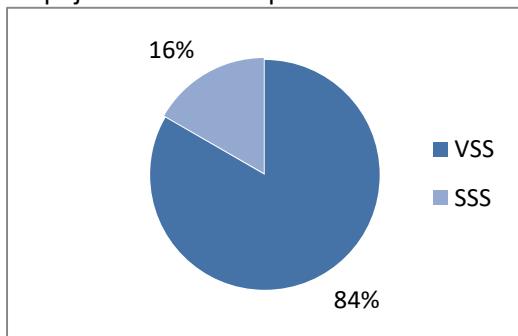
- registraciju, čuvanje, prijenos, deponiranje, saldiranje i kliring po transakcijama vrijednosnim papirima
- vođenje računa izdavatelja i vlasnika vrijednosnih papira
- izdavanje certifikata - izvjeta o stanju na računima vlasnika vrijednosnih papira
- izdavanje liste dioničara
- upis i registraciju promjena na kapitalu
- upis promjena na računima vlasnika vrijednosnih papira
- obračun i pripremu podataka za isplatu dužničkih vrijednosnih papira
- provjeru i dostavljanje podataka po zahtjevima nadležnih tijela zakonodavne i izvršne vlasti u BiH, entitetima i županijama o posjedovanju vrijednosnih papira za imenovane osobe
- upis ograničenja raspolaganja na vrijednosnim papirima
- suradnju sa registrima i burzama u entitetima BiH i
- obavljanje drugih poslova po zahtjevu Povjerenstva sukladno zakonima i podzakonskim aktima.

2. Operativni potencijali

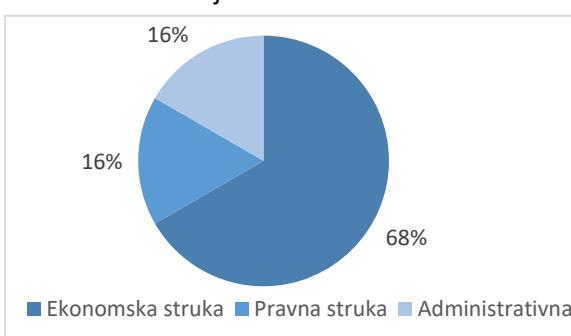
2.1. Profesionalne komponente ljudskih potencijala

Sukladno Zakonom definiranim ciljevima i zadatcima postavljenim pred Povjerenstvo, kao i zahtijevanim razinama stručne spreme potrebne za obavljanje poslova raspoređenih na pojedina radna mjesta, izvršena je klasifikacija zaposlenih prema stupnjevima formalnog obrazovanja. Raspored zaposlenih u Povjerenstvu prema ovom kriteriju pokazuje da dominantan udjel u strukturi zaposlenih zauzimaju zaposleni s visokom stručnom spremom, odnosno od šest zaposlenih, pet zaposlenika ili 84% je s visokom stručnom spremom, a jedan zaposlenik ili 16 % je sa srednjom stručnom spremom. U okviru zaposlenih s visokom stručnom spremom prema profesionalnoj orientaciji prevlađujući dio zauzima četvero zaposlenih ekonomskog smjera ili 68 %, dok je jedno zaposlena osoba pravnog smjera ili 16 % i jedno administrativnog smjera ili 16 %.

Dijagram 2. Struktura zaposlenih prema stupnjevima stručne spreme

Dijagram 3. Struktura zaposlenih prema vrstama zanimanja

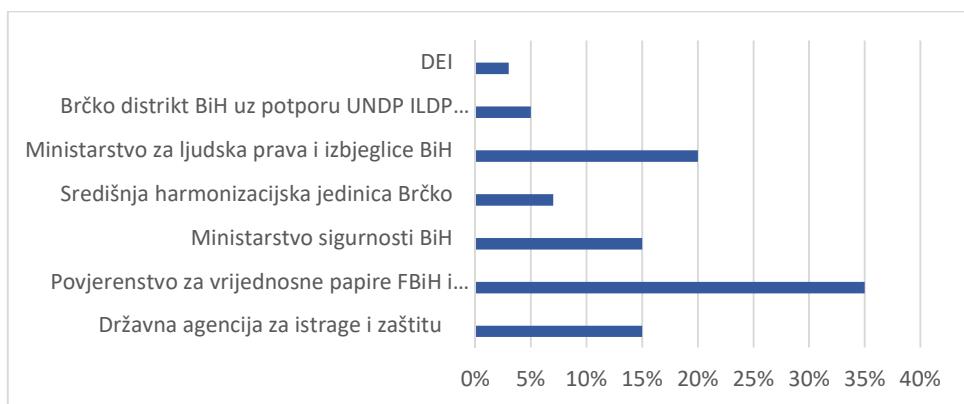
2.2. Poduka i razvoj ljudskih potencijala

Obveza općeg stručnog usavršavanja zaposlenih je definirana odredbama Zakona o državnoj službi u tijelima javne uprave Brčko distrikta BiH (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, brojevi: 9/14, 37/15, 48/16, 9/17, 50/18, 14/19 i 41/20) i odredbama Pravilnika o stručnom usavršavanju (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, broj 25/17) u svrhu stjecanja znanja, razmjene iskustava i uspješnijeg obavljanja poslova.

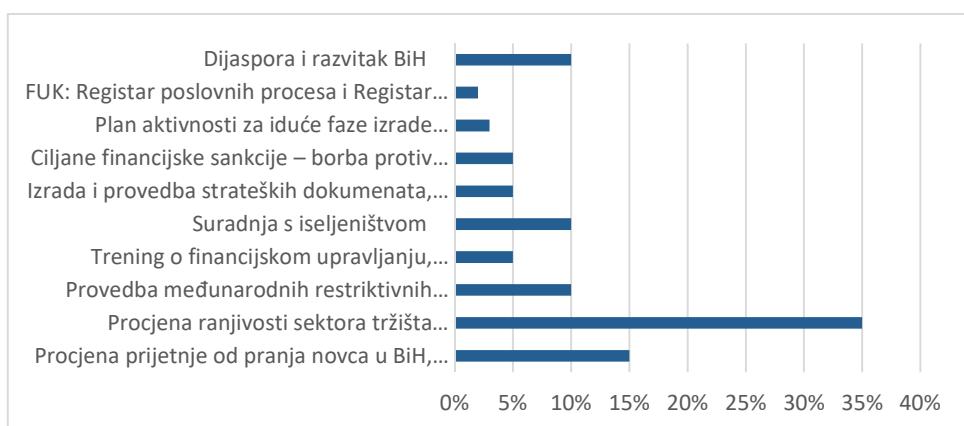
Nazočnošću na seminarima i podukama u 2021. godini zaposlenici Povjerenstva su educirani po pojedinim oblastima:

- procjena prijetnje od pranja novca u BiH, procjena ranjivosti od pranja novca u BiH (organizator: Državna agencija za istrage i zaštitu)
- procjena ranjivosti sektora tržišta vrijednosnih papira (organizator: Komisija za vrijednosne papire FBiH i Komisija za hartije do vrijednosti RS)
- provedba međunarodnih restriktivnih mjera Vijeća sigurnosti UN u borbi protiv terorizma i financiranja terorizma (organizator: Ministarstvo sigurnosti BiH)
- trening o finansijskom upravljanju, kontroli i IT aplikaciji Brčko distrikta BiH (organizator: Središnja harmonizacijska jedinica Brčko)
- suradnja s iseljeničtvom (organizator: Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH)
- izrada i provedba strateških dokumenata, praćenje i izvještanje u Brčko distriktu BiH; izrada trogodišnjih i godišnjih planova rada i izvješća; poduka za izradu institucionalnih planova i izvješća o radu proračunskih korisnika, izvanproračunskih fondova i izvanproračunskih korisnika (organizator: Brčko distrikat BiH uz potporu UNDP ILDP projekta)
- ciljane finansijske sankcije – borba protiv financiranja terorizma (organizator: Ministarstvo sigurnosti BiH)
- plan aktivnosti za iduće faze izrade programa integriranja BiH u EU (organizator: DEI)
- FUK: Registar poslovnih procesa i Registar rizika (organizator: Središnja harmonizacijska jedinica Brčko distrikta BiH)
- dijaspora i razvitak BiH (organizator: Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH).

Dijagram 4. Struktura seminara i poduke prema organizatoru

Dijagram 5. Struktura seminara i poduke po temama

2.3. Komunikacijski (informacijski) sustav

Povjerenstvo ima instaliranu LAN mrežu koja je preko rutera vezana na lokalni svich internetsku mreže Vlade Brčko distrikta BiH, odnosno portal www.vlada.bdcentral.net preko koga pristupa globalnoj mreži odnosno internetu. Registar vrijednosnih papira Povjerenstva za papire od vrijednosti Brčko distrikta BiH obavlja poslove iz svoje nadležnosti kroz sustav registracije registara entiteta. Registar ima pristup podatcima koji se vode u elektroničkoj formi u informacijskim sustavima registara preko konekcija na FTP serveru i koristi ih za korporativne potrebe dioničkih društava i rješavanje vlasničkih prava vlasnika vrijednosnih papira, kao i za obavljanje ostalih poslova i usluga iz svoje nadležnosti za dionička društva i vlasnike vrijednosnih papira s područja Brčko distrikta BiH. Nakon provedbe postupka javne nabave u suradnji s Pododjelom za informatiku i Pododjelom za javne nabave, tijekom veljače 2021. godine Povjerenstvo je nabavilo dva stolna računala s ugrađenim operativnim sustavom Windows 10, čime je zaokružen trogodišnji ciklus obnavljanja računalske opreme u našoj instituciji.

2.4. Internetska stranica

Internetska stranica Povjerenstva je, pored individualne komunikacije s korisnicima naših usluga, značajan vid komunikacije i sa širom javnosti. Javnim objavama na internetskoj stranici Povjerenstva www.secbdbih.org doprinosi se povećanoj transparentnosti poslovanja Povjerenstva.

Preko internetske stranice omogućen je besplatan uvid u zakonsku regulativu (zakoni, pravilnici, upute, odluke, formulari, EU direktive, uredbe, rješenja i dr.), uvid u rad Povjerenstva, uvid u podatke o izvješćima o radu, statusu i organizaciji Povjerenstva. Preko pokretne trake na stranici Povjerenstva

prikazana su kretanja cijena dionica subjekata u realnom vremenu na Sarajevskoj burzi SASE i Banjalučkoj burzi BLSE.

Popis subjekata koji su pod nadzorom Povjerenstva, podatci o visini kapitala dioničkih društava, korporativne aktivnosti, kao i popis ovlaštenih revizora na području Brčko distrikta BiH su, također, dostupni javnosti preko internetske stranice Povjerenstva.

Sukladno Zakonu o reviziji javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH redovito se obavlja revizija finansijskog poslovanja Povjerenstva te revizija usklađenosti poslovanja s važećim zakonima i drugim relevantnim propisima, te se revizorska izvješća redovito objavljaju na internetskoj stranici Povjerenstva kako bi bili dostupni javnosti.

U svrhu sprječavanja zlouporaba, malverzacije i obmanjivanja javnosti, na internetskoj stranici Povjerenstva objavljena su upozorenja za javnost Međunarodne organizacije komisija za vrijednosne papire (engl. International Organization of Securities Commissions—IOSCO).

Unapređenje edukativnih aktivnosti i isticanje važnosti finansijske pismenosti usmjerene na širu javnost Povjerenstvo je provodilo tijekom godine preko internetske stranice objavljinjem edukativnih tekstova s osnovnim pojmovima tržišta kapitala. Unapređenje korporativnog upravljanja u dioničkim društvima, Povjerenstvo je, kao i u prethodnoj godini, i ove 2021. godine manifestiralo kroz anketu o Standardima korporativnog upravljanja u Brčko distriktu BiH, o čemu je, također informiralo javnost preko svoje internetske stranice.

Internetska stranica se redovito ažurira i nadograđuje s ciljem točnog i pravodobnog informiranja javnosti i svih zainteresiranih strana.

3. Regulatorna funkcija, interna i eksterna komunikacija s institucijama

3.1. Nadzorne i kontrolne aktivnosti

Tijekom 2021. godine, sukladno propisanim nadležnostima Povjerenstvo je održalo 16 redovitih sjednica na kojima su razmatrane 52 točke dnevnog reda i 42 radno-konzultativne sjednice, na kojima je razmatrano ukupno 646 točaka dnevnog reda. U proteklom razdoblju, kroz zakonom propisane evidencije Povjerenstva provedeno je ulaznih dokumenata uvedenih u urudžbeni zapisnik ukupno 978, izlaznih 875 (rješenja, zaključaka, izvadaka, dopisa, poziva, priopćenja, općih i posebnih akata i drugih dokumenata) i otvorenih predmeta 739. Ciljevi funkcije nadzora i kontrole, koji se provode od Povjerenstva za papire od vrijednosti Brčko distrikta BiH su provjera primjene zakonitosti i propisa Povjerenstva, u svrhu prevencije potencijalnih nepravilnosti i nezakonitosti u poslovanju, smanjenje rizika radi zaštite interesa investitora u oblasti vrijednosnih papira, kao i očuvanje sigurnosti i povjerenja u ovaj način investiranja.

Nadzor izdavanja vrijednosnih papira je reguliran člankom 7.8.9. i 18. Zakona o vrijednosnim papirima Brčko distrikta BiH i Pravilnikom o vršenju nadzora izdavanja, prometa i sudionika u izdavanju i prometu vrijednosnih papira (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, broj 9/06), a obuhvaća kontrolu akata o vrijednosnim papirima, upis i uplate vrijednosnih papira i izvješća o provedenom izdavanju, koji se sastavljaju i objavljaju sukladno zakonu i propisima Povjerenstva. Ostvarujući ulogu regulatora tržišta kapitala, Povjerenstvo je vršeći nadzor i kontrolu tijekom 2021. verificiralo uspješnost izdavanja vrijednosnih papira odnosno povećanje kapitala i registraciju u vrijednosti od 1.800.000,00 KM, odobrilo promjene upravljačkih struktura, uprave i ravnatelja u pet dioničkih društava, članova nadzornog odbora u tri dionička društva i uputilo upozorenja i pozive na postupanje dioničkih društava sukladno zakonu i drugim propisima.

Sukladno članku 4 Pravilnika o vršenju nadzora izdavanja, prometa i sudionika u izdavanju i prometu vrijednosnih papira (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, broj 9/06), Povjerenstvo vrši kontrolu izvješća i

informacija, koje su joj dužne dostavljati pravne i fizičke osobe sukladno zakonu i propisima Povjerenstva, kontrolu obveznog izvještavanja i objavljivanja, koje su dužni vršiti svi sudionici u izdavanju i prometu vrijednosnih papira, nadzor korporativnih aktivnosti, nadzor izdavanja vrijednosnih papira i nadzor prometa vrijednosnih papira.

Kontrola izvješća i informacija odvija se kontinuirano i obuhvaća analizu, pregled i provjeru svih izvješća, obavijesti i dokumentacije koja se na temelju Zakona i drugih propisa dostavlja Povjerenstvu u svezi s postupcima koje prema Zakonu vodi Povjerenstvo, kao i dokumentacija koju su mu dužne dostaviti pravne i fizičke osobe na njegovo traženje, a odnosi se na odluke, zahtjeve, ugovore, prospekte izdavanja, javne pozive, objave, upis u registar suda, registar izdavatelja i registar vrijednosnih papira i dr.

Kontrola obavještavanja definirana je člankom 71 Zakona o papirima o vrijednosti i Pravilnikom o sadržaju, načinu i standardima objavljivanja finansijskih izvješća i drugih informacija o poslovanju dioničkih društava (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, broj 19/05) koja podrazumijeva kontrolu načina, roka, potpunosti i istinitosti obavještavanja vlasnika vrijednosnih papira i javnosti o svim činjenicama predviđenih zakonom i propisima Povjerenstva. Predmet kontrole bilo je 56 izvješća o poslovanju dioničkih društava, od toga 13 godišnjih, 25 polugodišnjih za 2020. i 2021. godinu, sedam izvješća o značajnim poslovnim događajima i 11 revizorskih izvješća. Povjerenstvo je tijekom 2021. godine kontinuirano provodilo redoviti nadzor obavještavanja vlasnika vrijednosnih papira i javnosti kroz praćenje pravovremene dostave izvješća o poslovanju dioničkih društava. Istodobno, s provedbom nadzora Povjerenstvo je vršilo analizu polugodišnjih i godišnjih finansijskih izvješća, kao i revidiranih izvješća s ciljem osiguranja dosljednog i transparentnog finansijskog izvještavanja u svrhu osiguranja podataka o finansijskom stanju, likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti dioničkih društava, učinkovitosti korištenja dioničkog kapitala i prinosa na investirani kapital. Utvrđeno je da se određeni broj dioničkih društava nije očitovao u području značajnih poslovnih događaja u izvješćima. Povjerenstvo je istim ukazalo na postojeće propuste i obvezu njihovog otklanjanja i u tom smislu će nastaviti pratiti kvalitetu dostavljenih informacija.

Uvjeti i način prometa vrijednosnih papira je propisan člankom 50 Zakona o vrijednosnim papirima i Pravilnikom o registraciji i prijenosu vrijednosnih papira. Nadzor prometa obuhvaća kontrolu primjene zakona i drugih propisa u prometu vrijednosnih papira u sklopu nadzora dioničkih društava. Predmet kontrole je bio ostvaren i prijenos u iznosu od 1.834.027,39 KM.

Djelatnost registra vrijednosnih papira je definirana člankom 70 Zakona o papirima o vrijednosti, Pravilnikom o registraciji i prijenosu vrijednosnih papira (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, broj 18/13), Uputom o načinu određivanja oznaka vrijednosnih papira broj 30/04 od 13.12.2004. godine i Uputom o vršenju poslova prijenosa vrijednosnih papira po osnovi poslova zaključenih na uređenom javnom tržištu (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, broj 19/05). Poslovi nadzora Povjerenstva za papiere od vrijednosti nad radom registra vrijednosnih papira provode se redovito, a podrazumijevaju način i postupak prijema u članstvo, prava i obveze članova radi korištenja sustava registra, način određivanja oznaka i postupak provedbe poslova prijenosa vrijednosnih papira. Predmet nadzora je bilo 15 dioničkih društava, registrirani kapital 108.379.899,00 KM, papiri od vrijednosti 10.070.095, registracija i vođenje 3.896 aktivnih računa vlasnika vrijednosnih papira, nadzor izdavanja 14 lista dioničara, nadzor provjere i izdavanja 693 izvadaka o stanju na računima vrijednosnih papira i dr.

3.2. Aktivnosti u procesu izrade Programa integriranja BiH u Europsku uniju

Izrada programa integriranja BiH u Europsku uniju predstavlja obvezu Bosne i Hercegovine preuzetu potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (potpisani 16. lipnja 2008. godine), a isto tako predstavlja i jedan od 14 ključnih prioriteta iz Mišljenja Europske komisije. Iako je BiH trebala prije više od deset godina izraditi ovaj program, Kolegij za europske integracije je tek u svibnju 2020. godine

donio odluku o usvajanju Programa integriranja BiH u EU i zadužio Povjerenstvo za europske integracije da izradi metodologiju izrade Programa, što je i urađeno. Kolegij je navedenu Metodologiju usvojio 24. rujna 2020. godine i dao rok od 15 mjeseci Povjerenstvu za europske integracije i radnim skupinama (36 radnih skupina) za izradu programa koji se odnosi na plansko razdoblje od četiri godine.

Predstavnici Povjerenstva tijekom 2021. godine nastavili su svoj rad i aktivnosti u radnim skupinama u kojima su delegirani i to ponajprije kroz on-line nazočnost sastancima i edukacijama kao i unosom u jedinstveni informacijski sustav (ISEI) neophodnih podataka o regulatornom statusu, odnosno o važećim zakonima i podzakonskim aktima i njihovom stupnju usklađenosti s pravom EU, u oblastima koje su tretirane pojedinim radnim skupinama, kao i prijedlogom zakona i drugih propisa koje bi u idućem razdoblju trebalo donijeti kako bi se odgovorilo na 14 ključnih prioriteta iz Mišljenja Europske komisije.

3.3. Aktivnosti u procesu koordinacije prevencije i borbe protiv pranja novca

Nadležnosti u oblasti sprječavanja, otkrivanja i istraživanja kaznenih djela pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti u BiH su sukladne organizaciji države, raspoređene na svim razinama vlasti uz zakonsko definiranje uloge svih sudionika sustava, te njihove obvezne međusobne interakcije i suradnje. Sukladno tomu, Povjerenstvo za papire od vrijednosti je jedan od sudionika sustava u borbi protiv pranja novca i financiranja terorizma, i po zahtjevu drugih institucija koje su uključene u proces prevencije i borbe protiv pranja novca dostavlja podatke o posjedovanju i transakcijama vrijednosnih papira koji se vode u bazi podataka za Brčko distrikt BiH.

Povjerenstvo za papire od vrijednosti je u izvještajnom razdoblju ostvarilo kontinuiranu i uspješnu suradnju s Upravom za neizravno oporezivanje BiH, Poreznom upravom Brčko distrikta BiH, Policijom i Tužiteljstvom Brčko distrikta BiH, Stručnom službom Parlamentarne skupštine BiH, Agencijom za istrage i obavijesti na rješavanju podnesenih 686 zahtjeva od ovih institucija. S tim u svezi, provedene su provjere i dostavljeni traženi podaci o vlasnicima vrijednosnih papira zbog potrebe vođenja postupaka prisilne naplate izravnih i neizravnih poreza, istrage finansijskih zlouporaba i malverzacije, kao i vođenje postupaka o sukobu interesa predstavnika Parlamentarne skupštine BiH. Cilj osiguranja i stavljanje na raspolaganje navedenih podataka je uspješno okončanje pravnih postupaka, kao i prevencija i koordinacija borbe protiv korupcije.

3.4. Osiguranje finansijskih i materijalnih uvjeta za operativne aktivnosti

Suradnja s entitetskim institucijama tržišta kapitala pretežno se odvijala telekomunikacijskim i elektroničkim sredstvima u svrhu učinkovitog odvijanja operativnih aktivnosti registracije i prijenosa vrijednosnih papira u uvjetima Covid-a 19. Tijekom izvještajnog razdoblja u suradnji s Pravobraniteljstvom Brčko distrikta BiH, Povjerenstvo je radi naplate dospjelih tražbina uputilo šest prijedloga za ovrhu tražbina prema dioničkim društvima, koja nisu izmirila dugovanja za izvršene usluge u predviđenom roku. Tražbine se odnose na usluge registra vrijednosnih papira, odnosno upis kapitala, registraciju vrijednosnih papira, kao i upis svih transakcija po osnovi prijenosa vlasništva, primarnog prometa, burzovnog i izvanburzovnog prometa, preuzimanja dioničkih društava, nasljeđivanja i druge promjene na vlasničkim računima i vrijednosnim papirima.

Sukladno odredbama Zakona o javnim nabavama Povjerenstvo je u izvještajnom razdoblju preko Pododjela za javne nabave realiziralo potrebe za materijalnim sredstvima, uslugama i sredstvima tehničkog opremanja. Suradnja s Direkcijom za financije odvijala se kroz usklađivanja dinamike uporabe i trošenja raspoloživih finansijskih sredstava, kvartalnom izvještavanju o realizaciji proračuna, provedbom procedure izrade zahtjeva za proračun za iduću godinu i godišnji popis svih oblika sredstava i njihovih izvora korištenih u finansijskom poslovanju Povjerenstva. Izvešće o izvršenom popisu je dostavljeno Središnjem popisnom povjerenstvu za popis stalnih sredstava i obveza odjela Vlade i institucija Brčko distrikta BiH.

Primjenjujući odredbe Zakona o javnim nabavama BiH i Zakona o proračunu Brčko distrikta BiH osigurani su financijski uvjeti za nabave hostinga, domena, web-stranice, nabavu tonera, nabavu uredskog materijala i kolektivno osiguranje radnika. Realizirani su materijalni troškovi koji se odnose na električnu energiju, komunikacije i komunalne usluge, nabavu materijala i sitnog inventara, usluge prijevoza i goriva, tekuće održavanje, bankarske usluge i troškovi korištenje sustava registracije i baze podataka registra za vrijednosne papire FBiH i Središnjeg registra papira od vrijednosti RS u iznosu od 43.461 KM.

4. Korporativne aktivnosti i djelatnost registra izdavatelja

4.1. Registar izdavatelja

Sukladno članku 14 Pravilnika o načinu upisa i vođenju registra izdavatelja u registar kao javnu knjigu, upisuju se i registriraju svi izdavatelji koji izdaju vrijednosne papire sukladno zakonu. Registar sadrži opće podatke o izdavatelju, upravi i nadzornom odboru, kapitalu izdavatelja, vrijednosti kapitala, vrijednosti i broju dionica, podatke o izdavanju vrijednosnih papira, vrsti, klasi, nominalnoj vrijednosti i obujmu izdavanja, zatim podatke o odlukama o izdavanju, odobrenju izdavanja, uspješnosti izdavanja, upis promjena na kapitalu i dr.

Tablica 1. Pregled osnovnog kapitala dioničkih društava i nominalna vrijednost dionica u razdoblju 2020. – 2021. godine u KM

Redni broj	Izdavatelj	2020.		2021.	
		Osnovni kapital	Nom. vr. dionice	Osnovni kapital	Nom. vr. dionice
1.	Bimal d. d.	20.720.130,00	10,00	20.720.130,00	10,00
2.	Psc-Babić d. d.	3.181.830,00	10,00	3.181.830,00	10,00
3.	Žitopromet d. d.	4.151.090,55	3,95	4.151.090,55	3,95
4.	Galax-Niskogradnja d. d.	1.330.860,00	10,00	1.330.860,00	10,00
5.	Izgradnja d. d.	6.683.550,00	10,00	6.683.550,00	10,00
6.	Biljana d. d.	560.460,00	10,00	560.460,00	10,00
7.	IBD d. d.	1.748.000,00	1000,00	1.748.000,00	1000,00
8.	Brčko-Gas Osiguranje d. d.	6.200.000,00	1000,00	7.000.000,00	1000,00
9.	Grafam d. d.	3.586.720,00	10,00	3.586.720,00	10,00
10.	Tesla d. d.	13.663.940,00	10,00	13.663.940,00	10,00
11.	Novi Bimeks d. d. u stečaju	35.829.000,00	10,00	35.829.000,00	10,00
12.	Uzor d. d.	519.508,80	3,60	519.508,80	3,60
13.	MB Velma d. d.	1.348.300,00	10,00	1.348.300,00	10,00
14.	Tehnograđa d. d.	1.056.510,00	10,00	1.056.510,00	10,00
15.	Osiguranje-Garant d. d.	6.000.000,00	100,00	7.000.000,00	100,00
UKUPNO		106.579.899,35	-	108.379.899,35	-

Izvor: Registar izdavatelja vrijednosnih papira

U registru izdavatelja vrijednosnih papira kod Povjerenstva za papire od vrijednosti Brčko distrikta BiH na dan 31.12.2021. godine upisano je 15 dioničkih društava s ukupnom vrijednošću osnovnog kapitala u iznosu od 108.379.899,35 KM, što predstavlja povećanje upisanog i uplaćenog kapitala u odnosu na prethodnu godinu za 1.800.000,00 KM ili 1,69 %, koje proizlazi iz povećanja kapitala dioničkog društva „Osiguranje Garant“ u vrijednosti od 1.000.000,00 KM i povećanja kapitala kod dioničkog društva „Brčko-Gas Osiguranje“ u iznosu od 800.000,00 KM. Prosječna vrijednost osnovnog kapitala po dioničkom društvu u 2021. godini iznosi 7.225.327,00 KM. Nominalna vrijednost dionica u 2021. godini je ostala na istoj razini u odnosu na prethodnu godinu u svim dioničkim društvima.

4.2. Raspored izdavatelja prema veličini ukupnog prihoda i aktive

Sukladno članku 32 Zakona o poduzećima, poduzeća se razvrstavaju na mala, srednja i velika prema broju zaposlenih, ostvarenom prihodu i prosječnoj aktivi iskazanoj u godišnjem obračunu za posljednju poslovnu godinu. Malo poduzeće predstavlja subjekt gospodarenja, koji zadovoljava najmanje dva od sljedećih kriterija, da ima broj zaposlenih koji nije veći od 50, godišnji prihod niži od 2.800.000 KM i prosječnu vrijednost imovine na početku i na koncu poslovne godine manju od 1.400.000 KM. Srednje poduzeće treba zadovoljavati najmanje dva od sljedećih uvjeta, broj zaposlenih manji od 250, godišnji prihod niži od 11.000.000 KM i prosječna vrijednost imovine na početku i na koncu poslovne godine da nije veća od 5.500.000 KM. Veliko poduzeće predstavlja, poduzeće koje prevladava najmanje dva stava iz kriterija, koji važe za srednje poduzeće. Banka i osiguravajuće društvo sukladno navedenom Zakonu, po prirodi svoje djelatnosti, razvrstavaju se u velika poduzeća. Prema posljednjim raspoloživim bilancama stanja i uspjeha za 2020. godinu sastavljen je pregled dioničkih društava prema veličini na velika, srednja i mala poduzeća.

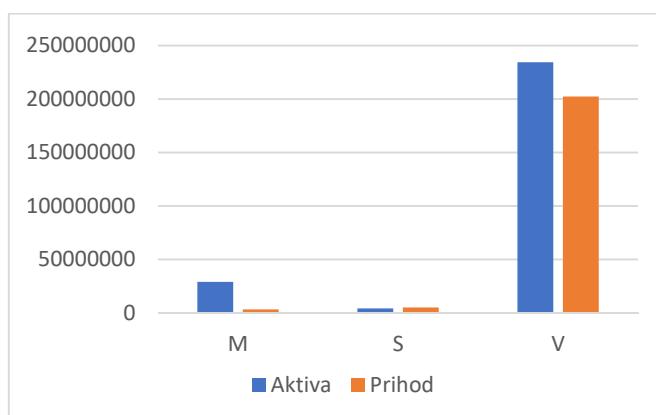
Tablica 2. Klasifikacija dioničkih društava prema ostvarenom prihodu i prosječnoj aktivi u 2020. godini

Red. broj	Dioničarsko društvo	Ukupan prihod	Poslovna aktiva	Klasifikacija M/S/V*
		2020	2020	
1.	Tehnograđa d. d.	102.203	1.401.396	M
2.	Galax-niskogradnja d. d.	5.140.754	4.128.988	S
3.	IBD d. d.	877.937	908.920	M
4.	Garant osiguranje d. d.	11.666.617	21.019.674	V
5.	MB Velma d. d.	103.877	1.092.464	M
6.	Izgradnja d. d.	99	566.487	M
7.	Brčko-gas osiguranje d. d.	17.117.095	27.938.743	V
8.	Bimal d. d.	173.715.605	185.335.166	V
9.	Žitopromet d. d.	295.048	6.255.000	M
10.	Tesla d. d.	409.356	10.118.936	M
11.	Uzor d. d.	28.191	659.234	M
12.	PSC Babić d. d.	1.600	4.942.331	M
13.	Biljana d. d.	1.640.316	4.418.100	M
14.	Grafam d. d.	-	-	-
15.	Novi Bimeks d. d. u stečaju	-	-	-
UKUPNO		211.100.718	267.384.043	-

Izvor: Registri Povjerenstva za papire od vrijednosti

*M – mala, S – srednja, V- velika poduzeća na temelju klasifikacije definirane Zakonom o poduzećima

Dijagram 6. Izdavatelji vrijednosnih papira prema veličini ukupnog prihoda i prosječne aktive

4.3. Dionički kapital prema formi osnivanja dominantnih dioničara

Struktura dioničkog kapitala korporativnog sektora u Brčko distriktu BiH na temelju raspoloživih podataka o kapitalu prema državi podrijetla i prema pravnom statusu dioničara prikazana je u sljedećoj tablici:

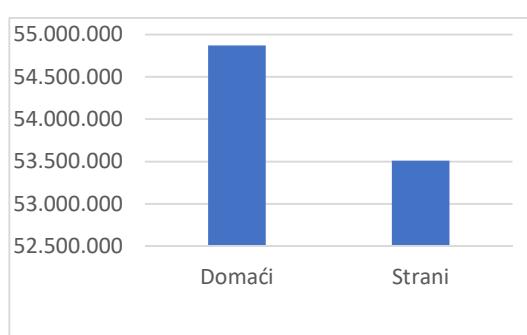
Tablica 3. Vrijednost, podrijetlo kapitala i pravni status vlasnika kapitala na dan 31.12.2021. godine

Redni broj	Podrijetlo kapitala	Kapital pravne osobe	%	Kapital fizičke osobe	%	UKUPNO	%
1.	Tuzemno	31.390.293	37,74	23.479.335	93,18	54.869.628	52,86
2.	Strani	51.793.012	62,26	1.717.260	6,82	53.510.272	47,14
	UKUPNO	83.183.305	100,00	25.196.595	100,00	108.379.900	100,00

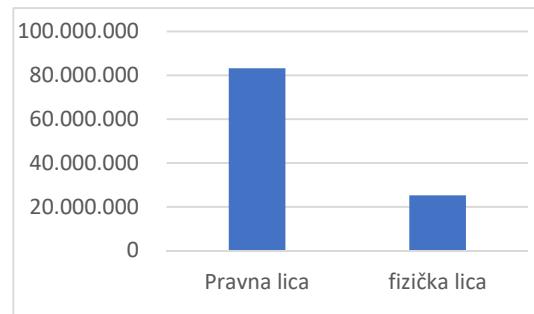
Izvor: Registar izdavatelja vrijednosnih papira

Podatci o strukturi dioničkog kapitala društava pokazuju da udjel tuzemnog kapitala pravnih i fizičkih osoba na dan 31.12.2021. godine iznosi 54.869.628 KM ili 52,86 %, a udio stranog kapitala je u vrijednosti od 53.510.272 KM ili 47,14 %. U ukupnoj vrijednosti kapitala pravnih osoba od 83.183.304,00 KM, pravne osobe sa područja BiH učestvuju sa 37,74 %, dok je učešće pravnih osoba iz drugih država 62,26 %. Kapital u vlasništvu fizičkih osoba u iznosu od 25.196.595 KM, sastoji se od 93,18 % kapitala tuzemnog podrijetla i 6,82 % stranog podrijetla.

Dijagram 7. Domicilnost dioničkog kapitala

Dijagram 8. Dionički kapital prema pravnom statusu dioničara

4.4. Dionički kapital prema državi podrijetla dominantnih dioničara

Struktura dioničkog kapitala ilustrirana u tablici 4 pokazuje zastupljenost kapitala prema zemlji podrijetla strateškog investitora. Na dan 31.12.2021. godine, najveću zastupljenost u ukupnom dioničkom kapitalu imaju tuzemno većinski dioničari iz Bosne i Hercegovine s 43,47 %, zatim iz Republike Srbije 28,79 %, Republike Austrije 25,43 %, Republike Slovenije 1,85 % i SAD 0,49.

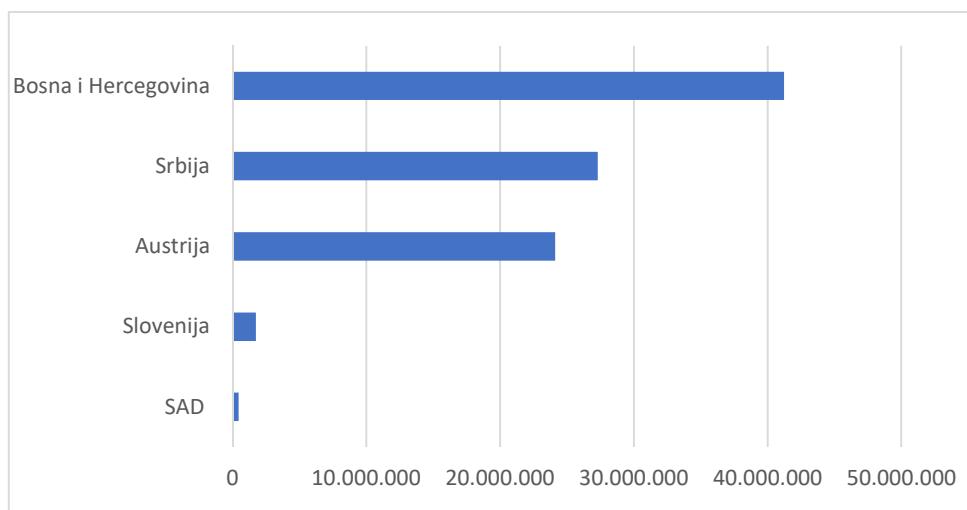
Tablica 4. Dionički kapital prema zemlji podrijetla strateškog investitora

u KM

R. broj	Zemlja podrijetla strateškog investitora	Vrijednost kapitala	%
1.	Bosna i Hercegovina	41.236.530	43,47
2.	Srbija	27.305.430	28,79
3.	Austrija	24.125.180	25,43
4.	Slovenija	1.748.000	1,85
5.	SAD	457.830	0,49
	UKUPNO	94.872.970	100,00

Izvor: Registar vrijednosnih papira

Dijagram 9. Dionički kapital prema zemlji podrijetla strateškog investitora

4.5. Dionički kapital prema sektorima gospodarenja

Podatci u idućoj tablici ilustriraju zastupljenost dioničkog kapitala po vrstama djelatnosti dioničarskih društava. Na dan 31.12.2021. godine, najveću zastupljenost u ukupnom kapitalu imaju društva iz prehrambene djelatnosti 56,52 %, sektor osiguranja je zastupljen s 12,91 %, potom građevinarstvo s 9,99 %, trgovina s 1,73 %, dok je zastupljenost ostalih proizvodnih i uslužnih djelatnosti 18,85 %.

Tablica 5. Pregled dioničkog kapitala po sektorima gospodarenja dioničkih društava na dan 31.12.2021. godine

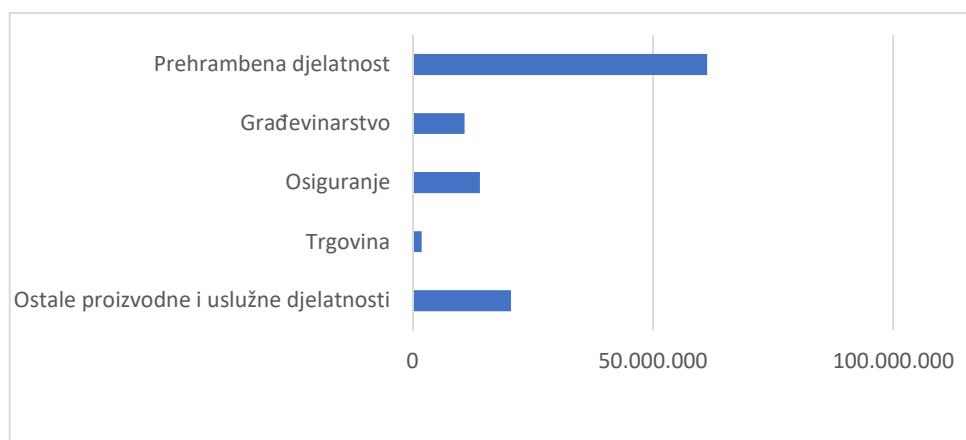
u KM

R. broj	Sektor gospodarenja	Vrijednost kapitala	%
1.	Prehrambeni sektor	61.260.680	56,52
2.	Građevinarstvo	10.818.920	9,99
3.	Osiguranje	14.000.000	12,91
4.	Trgovina	1.867.810	1,73
5.	Ostale proizvodne i uslužne djelatnosti	20.432.490	18,85
UKUPNO		108.379.900	100

Izvor: Registar izdavatelja vrijednosnih papira

Dionički kapital trgovačkih društava je raspoređen sukladno registriranom djelatnošću na pet sektora gospodarenja, prehrambeni, građevinarstvo, osiguranje, trgovina i ostale djelatnosti. Najveći broj dioničkih društava, po četiri ima registriranu građevinsku i prehrambenu djelatnost, djelatnost osiguranja dva društva, trgovinu tri i ostale proizvodne i uslužne djelatnosti dva društva. Prehrambeni sektor obuhvaća dionički kapital trgovačkih društava Bimal d.d., Žitopromet d.d., Novi Bimex d.d. u stečaju i Biljana d. d. Sektor građevinarstva objedinjuje dionički kapital društava Galax-Niskogradnja d. d., Izgradnja d.d., IBD d.d. i Tehnograđa d.d. Dionički kapital sektora osiguranja uključuje dionički kapital osiguravajućih društava Brčko-Gas Osiguranje d.d. i Osiguranje-Garant d.d. Sektor trgovine sadrži dionički kapital društava PSC-Babić d.d., Uzor d.d. i MB Velma d.d. Ostale proizvodne i uslužne djelatnosti obuhvaćaju dionički kapital dva trgovačka društva Grafam d.d. i Tesla d.d.

Dijagram 10. Raspored dioničkog kapitala prema sektorima gospodarenja.

4.6. Agregacijski indikatori izdavanja vrijednosnih papira

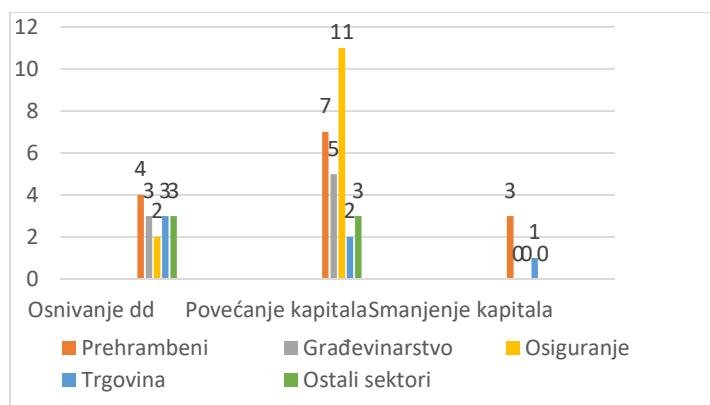
Prema prikazanim podatcima u tablici 6 na dan 31.12.2021. godine, ukupan broj odobrenih izdavanja vrijednosnih papira po svim vrstama, osnivačka izdavanja, izdavanja po osnovi investiranja i izdavanje po osnovi smanjenja kapitala je 47.

Tablica 6. Vrste izdavanja vrijednosnih papira u milijunima KM

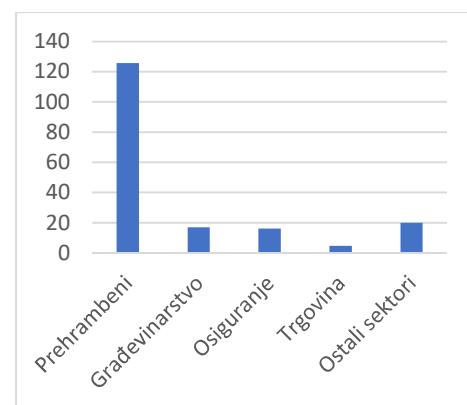
R. br.	Sektor gospodarenja	Vrsta izdavanja vrijednosnih papira									Ukupno		
		Osnivanje d. d.			Povećanje kapitala- investiranje u poslovanje			Smanjenje kapitala- pokriće gubitaka			Br. izd.	Vrijed.	%
		Br. izd.	Vrijed.	%	Br. izd.	Vrijed.	%	Br. izd.	Vrijed.	%			
1.	Prehrambeni	4	54,60	73	7	34,40	48	3	36,80	98	14	125,80	68
2.	Građevinarstvo	3	2,40	3	5	14,50	20	-	-	-	8	16,90	9
3.	Osiguranje	2	4,50	6	11	11,50	16	-	-	-	13	16,10	9
4.	Trgovina	3	2,80	4	2	1,10	2	1	0,80	2	6	4,60	3
5.	Ostali sektori	3	10,30	14	3	9,60	14	-	-	-	6	19,90	11
UKUPNO		15	74,60	100	28	71,10	100	4	37,60	100	47	183,30	100

Izvor podataka: Registr izdavatelja vrijednosnih papira

Dijagram 11. Izdavanje vrijednosnih papira po vrstama i sektorima gospodarenja na dan 31.12.2021. godine

Dijagram 12. Struktura ukupnih izdavanja po sektorima gospodarenja na dan 31.12.2021. godine

Ukupna vrijednost 47 izdavanja vrijednosnih papira u svim sektorima gospodarenja iznosi 183,3 milijuna KM. Najveći dio od 14 izdavanja odnosi se na prehrambeni sektor u vrijednosti od 125,8 milijuna KM ili 68 %. Udjel sektora građevinarstva i osiguranja u strukturi izdavanja vrijednosnih papira iznosi 33 milijuna KM ili 18 %, sektora trgovine 4,6 milijuna KM ili 3 % i ostalih sektora gospodarenja 19,9 milijuna KM ili 11 %.

U strukturi izdavanja vrijednosnih papira prema vrstama izdavanja, najveći obujam izdavanja je ostvaren po osnovi osnivačkih izdavanja u iznosu od 74,6 milijuna KM. Najveći dio ovih izdavanja je ostvaren u prehrambenom sektoru u iznosu od 54,6 milijuna KM ili 73,30 %, u sektoru građevinarstva u iznosu od 2,4 milijuna KM ili 3 %, sektoru osiguranja 4,5 milijuna KM ili 6 %, trgovini 2,8 milijuna ili 4 % i u ostalim sektorima gospodarenja 10,3 milijun KM ili 14 %.

Struktura 28 izdavanja vrijednosnih papira po osnovi povećanja kapitala, odnosno investiranja u poslovanje dioničkih društava u obujmu od 71,1 milijun KM pokazuje da je najveći obujam izdavanja ostvaren u prehrambenom sektoru 34,4 milijuna KM ili 48 %, zatim sektoru građevinarstva 14,5 milijuna KM ili 20 %, sektoru osiguranja 11,5 milijuna KM ili 16 %, trgovini 1,1 milijun KM ili 2 % i ostalim sektorima 9,6 milijuna KM ili 14 %.

Izdavanja po osnovi smanjenja kapitala, odnosno pokrića ostvarenih gubitaka u poslovanju u iznosu od 37,6 milijuna KM pokazuju da su najveća izdavanja vrijednosnih papira po ovoj osnovi ostvarena u prehrambenom sektoru u iznosu od 36,8 milijuna KM ili 98%, a u sektoru trgovine 0,8 milijuna KM ili 2%.

5. Korporativno upravljanje i korporativna struktura

5.1. Forma korporativnog upravljanja u dioničkim društvima

Upravljanje dioničkim društvima i donošenje ključnih odluka u poslovanju, zasnovano je na visini udjela u strukturi vlasništva, koje je određeno člankom 249 i člankom 287 Zakona o poduzećima, kroz institut potrebne dvotrećinske većine zastupljenih dionica s pravom glasa i člankom 8 Zakona o privatizaciji poduzeća u Brčko distriktu BiH, kroz institut prodaje 67 % kapitala poduzeća, čime je osigurana dominantna pozicija u vlasničkoj strukturi i upravljanju. Navedenim pravnim normama je uspostavljena visoka početna koncentracija vlasništva nad kapitalom, čime je definirana pozicija nositelja odlučivanja i upravljanja, zasnovana na rasporedu kapitala na većinski kontrolni paket od 67 % dionica i manjinski paket od 33 % dionica.

Početni stupanj koncentracije dioničkog kapitala od 67 % imao je tendenciju dalnjeg povećanja kroz, zatvoreno izdavanja vrijednosnih papira po osnovi investiranja, kupoprodaje vrijednosnih papira na sekundarnom trgovovanju, preuzimanja dioničkih društava i poslovnih kombinacija spajanja i pripajanja, što je rezultiralo povećanjem stupnja koncentracije kapitala u dioničkim društvima na 87,50 %. Dionička društva iz sektora osiguranja imaju potpunu koncentraciju kapitala uspostavljenu samim osnutkom tih dioničkih društava. Dostignuti stupanj koncentracije vlasništva nad dioničkim kapitalom je osigurao potrebne uvjete učinkovitijeg korporativnog upravljanja i postizanje veće kvalitete ekonomije poslovanja.

Dinamika koncentracije vlasništva nad kapitalom u razdoblju od 2017. do 2021. godine je prikazana u idućoj tablici i dijagramu:

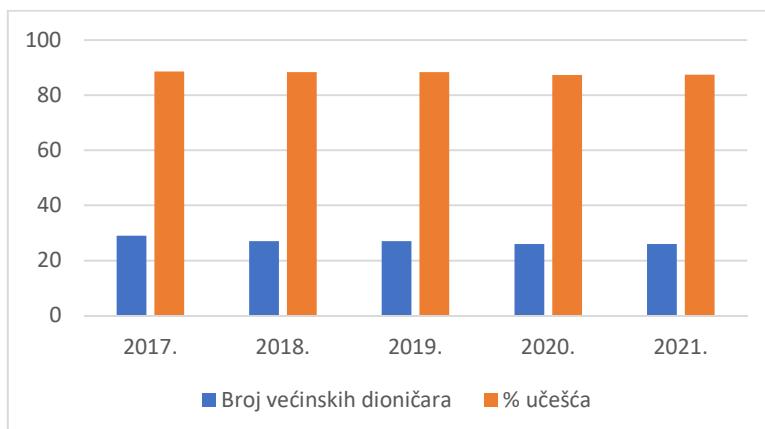
Tablica 7. Koncentracija dioničkog kapitala u razdoblju 2017. – 2021. godine

R. broj	Godina	Broj većinskih dioničara	Vrijednost kapitala	% udjela u ukupnom dioničkom kapitalu
1.	2017.	29	100.735.577,00	88,60
2.	2018.	27	95.711.788,00	88,40
3.	2019.	27	95.711.788,00	88,40
4.	2020.	26	93.072.970,00	87,30
5.	2021.	26	94.872.970,00	87,50

Izvor: Registar vrijednosnih papira

Podatci u tablici 7 pokazuju trend smanjenja vrijednosti dioničkog kapitala u vlasništvu većinskih dioničara, broja većinskih dioničara i stope vlasničkog udjela većinskih dioničara u dioničkom kapitalu u razdoblju 2017. – 2020. godine, dok se u 2021. godini kapital povećao za 2 % u odnosu na prethodnu. Kretanje navedenih pokazatelja karakterizira različit intenzitet smanjenja. Dionički kapital većinskog paketa dionica u promatranom razdoblju bilježi pad od 5,90 %. Broj vlasnika većinskog paketa dionica se smanjio za 10,30 %, a postotak udjela većinskog paketa dionica se također smanjio za 1,10 %. Stupanj koncentracije pokazuje da u 2021. godini 26 većinskih dioničara raspolaže s 94.872.970,00 KM ukupnog dioničkog kapitala ili 87,50 %, što prosječno po dioničaru iznosi 3.648.960,00 KM, a u 2017. godini 29 većinskih dioničara je raspolagalo sa 100.735.577,00 KM ukupnog dioničkog kapitala ili 88,60 %, što prosječno po dioničaru iznosi 3.473.640,00 KM. Prosječna vrijednost kapitala kojom raspolaže većinski dioničar se povećala za 175.320,00,00 KM ili za 4,80 %.

Dijagram 13. Koncentracija dioničkog kapitala u razdoblju 2017. – 2021. godine

Stvoreni uvjeti za razvitak učinkovitijeg korporativnog upravljanja nisu iskorišteni od upravljačkih struktura, jer se nije razvila potrebna svijest o značaju i mogućnostima financiranja poslovanja i razvijanja putem tržišta kapitala. Usporen proces promjene strukture izvora financiranja, na štetu formiranja dodatnog dioničkog kapitala, najvećim dijelom je postao ograničenje uspješnog poslovanja i razvijanja. Financiranje poslovanja pozajmljenim izvorima slabi poziciju svih dioničara, a osobito poziciju manjinskih, jer smanjuje interes potencijalnih kupaca za dionice manjinskog paketa, koje ne daju mogućnost značajnijeg udjela u odlučivanju i upravljanju dioničkim društvom.

Uvjeti portfelja investiranja kao rezultat modela vlasničke transformacije i kvalitete instrumenata tržišta kapitala kreiranih u tom procesu, odredili su u osnovi zatvoreni koncept korporativnog upravljanja s visokim stupnjem koncentracije vlasništva, dominantnom pozicijom malog broja većinskih dioničara u strukturi kapitala na jednoj strani i minornom pozicijom velikog broja manjinskih

dioničara na drugoj strani, kao i financiranje ionako smanjenog obujma poslovanja putom pozajmljenih izvora, a ne preko vlastitih, izdavanjem vrijednosnih papira.

Navedena obilježja korporativnog upravljanja i dužnička struktura izvora financiranja, zasnovana na pozajmljenim sredstvima od depozitnih financijskih institucija i postojećim cijenama korištenja pozajmljenog kapitala, proizvodi veće troškove financiranja poslovanja i vrši snažan pritisak na prihode i rezultate poslovanja dioničkih društava, što nije obilježje financiranja putom instrumenata tržista kapitala. Navedeni način financiranja poslovanja i razvjeta uz relativno visoku razinu cijena korištenja pozajmljenih sredstava umanjuje ukupne rezultate poslovanja dioničkih društava i mogućnosti ostvarenja prava i interesa dioničara, kroz očekivane prinose po osnovi vlasništva na dioničkom kapitalu.

5.2. Obilježja uprave u dioničkim društvima

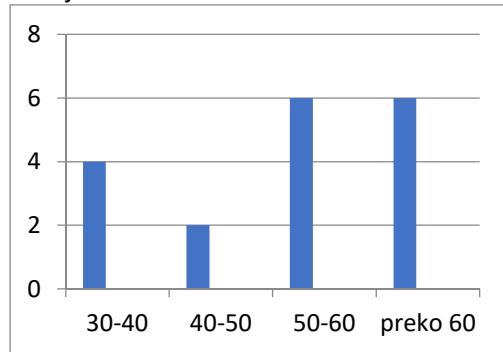
Povjerenstvo za papire od vrijednosti vodi evidenciju osoba ovlaštenih za zastupanje i članova nadzornih odbora u dioničkim društvima. Odredbama Zakona o poduzećima uređeno je imenovanje uprave i članova nadzornog odbora dioničkog društva. Člankom 223 određeno je da Skupština odlučuje o imenovanju i smjeni članova nadzornog odbora, a člankom 191 stavkom 1 navedenog zakona definirano je da nadzorni odbor imenuje članove i predsjednika uprave na razdoblje od najviše pet (5) godina, uz neograničenu mogućnost ponovnog imenovanja. Također, člankom 187 stavkom 4 Zakona propisani ograničavajući uvjeti za imenovanje člana uprave, a člankom 204 navedenog zakona također su propisani ograničavajući uvjeti za članstvo u nadzornom odboru.

Člankom 4 točkom 5 Pravilnika o načinu upisa i vođenju registra izdavatelja vrijednosnih papira kod Povjerenstva za papire od vrijednosti određeno je da prijavu za upis podataka o članovima uprave i nadzornog odbora podnosi izdavatelj.

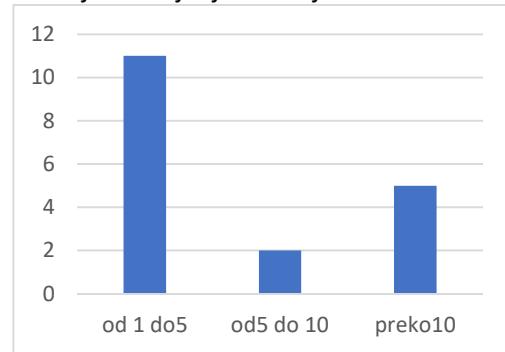
Tablica 8. Starosna dob i razdoblje obavljanja funkcije članova uprave na dan 31.12.2021. godine

R.br.	Funkcija	Broj izvršitelja	Starosna dob				Razdoblje obavljanja funkcije		
			30-40	40-50	50-60	Preko 60	1-5	5-10	Preko 10
1.	Predsjednik (ravnatelj) ili član uprave	18	4	2	6	6	11	2	5

Dijagram 14. Raspored članova uprave prema starosnoj dobi

Dijagram 15. Raspored članova uprave prema razdoblju obavljanja funkcije

Na dan 31.12.2021. godine prema podatcima u evidenciji osoba ovlaštenih za zastupanje i članova nadzornih odbora u dioničkim društvima, struktura osoba ovlaštenih za zastupanje, odnosno ravnatelja u 15 dioničkih društava, pomjerena je prema starosnoj dobi preko 50 godina. Od 18 ravnatelja ili predsjednika uprave, 4 osobe ili 22,20 % na ovim upravljačkim funkcijama je u starosnoj

dobi od 30 do 40 godina, 2 osobe ili 11,10 % potpada pod kategoriju između 40 i 50 godina, 6 osoba je u životnoj dobi između 50 i 60 godina, a isto tako preko 60 godina starosti na funkciji ravnatelja je 6 osoba ili 33,33 %. Funkciju ravnatelja od jedne do pet godina obavlja 11 osoba, od 5 do 10 godina 2 osobe, a preko 10 godina 5 osoba. Prikazani podatci starosne dobi ukazuju na činjenicu da preko 67 % inokosnih tijela upravljanja u dioničkim društvima spada u starosnu dob preko 50 godina, od čega preko 27 % obavlja funkciju preko 10 godina. Stanje korporativne strukture i rezultati upravljanja dioničkim društvima ukazuju na potrebu afirmacije ključnih profesionalnih kompetencija i sposobnosti oblikovanja vizije korporativnog razvijanja, kod nositelja funkcije poslovnog upravljanja, kao i sposobnosti sagledavanja postojećih regionalnih i globalnih ekonomskih kretanja, spremnost za uvođenje promjena u poslovanju koje nameću promjene u bližem i širem ekonomskom okruženju, sposobnost koncipiranja adekvatne poslovne politike u traženju kvalitetnijih rješenja u poslovanju i sposobnost razumijevanja ekonomskih instrumenata i njihove uporabe u svrhu poboljšanja funkcioniranja dioničkih društava.

5.3. Obilježja nadzornog odbora u dioničkim društvima

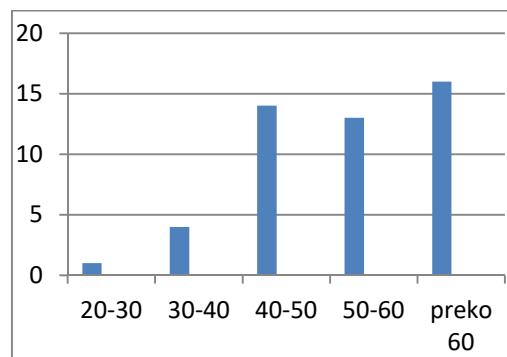
Na dan 31.12.2021. godine, prema pokazateljima iz tablice 10 proizlazi da je od 48 osoba izabranih na poziciju predsjednika ili člana nadzornog odbora u dioničkim društvima 29 osoba ili preko 60 % u starosnoj dobi preko 50 godina, 14 osoba je starosne dobi od 40 do 50 godina ili 29,20 %, četiri osobe ili 8,30 % su starosne dobi od 30 do 40 godina, a jedna osoba ili 5 % je starosne dobi između 20-30 godina. Funkciju predsjednika ili člana nadzornog odbora u razdoblju od jedne do pet godina obavlja 18 osoba ili 37,50 %, od 5 do 10 godina 16 osoba ili 33,3 % i preko 10 godina 14 osoba ili 29,20 %.

Tablica 9. Starosna dob i razdoblje obavljanja funkcije članova nadzornog odbora na dan 31.12.2021. godine

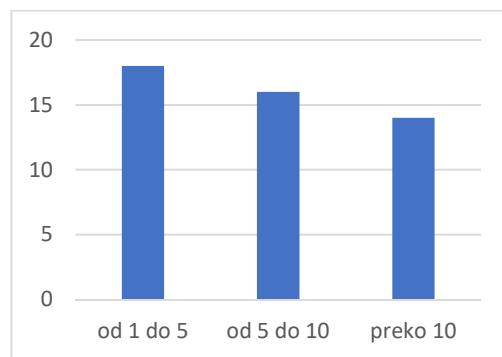
R. br.	Funkcija	Br. izrš.	Starosna dob					Razdoblje obavljanja funkcije		
			20-30	30-40	40-50	50-60	Preko 60	1-5	5-10	Preko 10
1.	Predsjednik nadzornog odbora ili član nadzornog odbora	48	1	4	14	13	16	18	16	14

Izvor: Registrar izdavatelja vrijednosnih papira

Dijagram 16. Raspored članova nadzornih odbora prema starosnoj dobi

Dijagram 17. Raspored članova nadzornih odbora prema razdoblju obavljanja funkcije

S obzirom na ključnu ulogu nadzornog odbora u upravljanju dioničkim društvima, dosadašnji rezultati upravljanja i poslovanja pokazuju da načinu odabira i kompetencijama članova ovog tijela upravljačke strukture nije posvećivana potrebna pozornost. U većini slučajeva evidentno je da ne postoji potrebna stručnost, sposobnost razumijevanja rezultata poslovanja, pokazatelja sadržanih u planovima, izvješćima, analizama, elaboratima, studijama, strategijama i drugom izvještajnom i plansko-analitičkom dokumentacijom. Pored toga, prezentno je i slabo poznavanje prirode djelatnosti i poslovnih procesa koji se odvijaju u dioničkom društvu, kao posljedica neposjedovanja potrebne poslovne prakse kod članova nadzornog odbora, što neposredno utječe na sposobnost sagledavanja poslovnih problema i nuđenja adekvatnih rješenja, kao i razvitak društveno-odgovornog poslovanja i dr.

5.4. Operacionalizacija standarda korporativnog upravljanja

Načela korporativnog upravljanja, kao skup standarda i smjernica u upravljanju dioničkim društvima, predstavljaju osnovu za unapređenje pravnog, institucionalnog i regulatornog okvira, koji treba omogućiti svim zainteresiranim skupinama za poslovanje dioničkih društava odgovarajući udjel u planiranju, odlučivanju i upravljanju poslovnim procesima radi ostvarenja postavljenih ekonomskih i društvenih ciljeva. Veći obujam i stupanj primjene OECD načela u poslovanju stvara uvjete za kvalitetnije tržišno pozicioniranje dioničkih društava, brži i jednostavniji pristup izvorima financiranja na finansijskim tržištima, veći stupanj uspješnosti poslovanja, brži razvitak i jačanje reputacije u poslovnom okruženju. Razvijena praksa korporativnog upravljanja u krajnjem povećava povjerenje među sudionicima, atraktivnost za investiranje i zapošljavanje, uz sinergijski utjecaj na povećanje društvene odgovornosti.

U svrhu podizanja stupnja povjerenja između društava i svih nositelja interesa, postizanje maksimalne odgovornosti, otvorenosti i transparentnosti dioničkih društava, Povjerenstvo je, kao i prethodne godine, i u 2021. godini provelo anketu o primjeni načela i standarda korporativnog upravljanja dioničkih društava na području Brčko distrikta BiH.

Tablica 10. Primjena standarda korporativnog upravljanja

R. broj	Elementi korporativnog upravljanja	Postotak primjene
1.	Primjena OECD ili vlastitih standarda	67,00
2.	Finansijsko izvještavanje	100
3.	Internetska stranica	45,50
4.	Objavljivanje podataka o dionicama u vlasništvu članova uprave	0
5.	VSS za člana uprave	53,00
6.	VSS za člana nadzornog odbora	63,60
7.	Žene u nadzornom odboru	55,50
8.	Interni propis o radu uprave	45,00
9.	Informiranje o članovima nadzornih odbora i s njima povezanih osoba	55,50
10.	Iзвјештавање о реализацији планираних активности надзорног одбора	55,50
11.	Податци о успјешности poslovanja se uključuju u izvješće nadzornog odbora	78,00
12.	Nagrađivanje članova nadzornog odbora prema statutu ili odluci	22,20
13.	Isplata naknada članovima nadzornog odbora	11,10
14.	Isplata dividende	22,20
15.	Interna revizija	33,00
16.	Eksterna revizija	100
17.	Odbor za reviziju	33,00
18.	Uključivanje interesa stakeholdera u odlučivanju	67,00
19.	Specifična pravila za stakeholdere	33,30
20.	Manjinski dioničari u nadzornom odboru	78,00

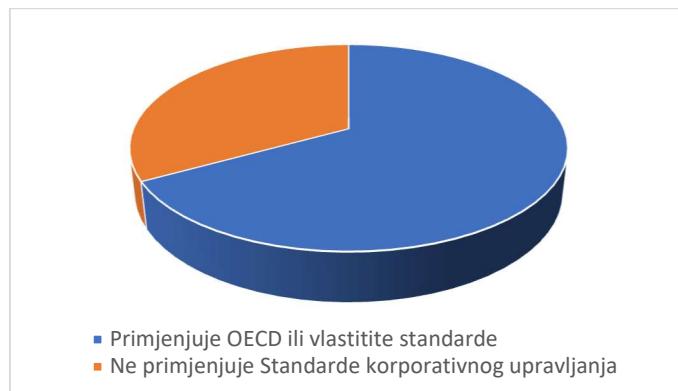
Izvor: Anketa korporativnog upravljanja za 2021. godinu

Razdoblje analize je od 01.01. – 31.12.2021. godine. Analiza se odvijala kroz nekoliko faza: definiranje istraživanja, priprema anketnog upitnika, slanje ankete ciljnoj skupini, prikupljanje podataka, obrada i analiza podataka i pisanje izvješća istraživanja. Anketa je koncipirana najvećim brojem zatvorenih pitanja, s ponuđenim odgovorima s potvrđnim ili odričnim izjašnjavanjem u sedam međusobno povezanih skupina pitanja. Skupine se odnose na transparentnost poslovanja, skupštinu društva, nadzorni odbor, upravu, reviziju i mehanizme interne kontrole, društvenu odgovornost i posvećenost standardima korporativnog upravljanja. Istraživanjem je obuhvaćeno 13 pravnih osoba koje su registrirane kao dionička društva na području Brčko distrikta BiH i u nadležnosti su Povjerenstva za papire od vrijednosti Brčko distrikta BiH. Izostavljena su neaktivna i poduzeću u stečaju.

Jedan od glavnih ciljeva korporativnog upravljanja je osigurati ravnopravnu zastupljenost svih stakeholdera a da se pritom onemogući sukob interesa. Stakeholderi su sve zainteresirane osobe: dioničari, menadžment, uprava i nadzorni odbor, zaposlenici, dobavljači, kupci, poslovni partneri, javnost, država, razni sindikati, lokalna zajednica.

Društvo ima slobodu odobriti vlastite pisane standarde (kodeks) ili usvojiti neke druge standarde korporativnog upravljanja. Prema Standardima korporativnog upravljanja rad uprave treba sadržavati pravila postupanja, pravila za rješavanje sukoba interesa, pravila djelovanja i ciljeve, podatke o članovima uprave, način sazivanja i vođenja sjednica, donošenje odluka te suradnju s nadzornim odborom. Uprava može donijeti poslovnik o radu ako ta pitanja nisu uređena statutom. Društva koja se ne pridržavaju standarda korporativnog upravljanja, imaju obvezu objasniti zašto se ne pridržavaju. Vlastiti standardi korporativnog upravljanja su uspostavljeni u 67 % anketiranih društava, jedno društvo se izjasnilo da nema uspostavljene vlastite standarde dok dva društva nisu odgovorila na ovo pitanje.

Dijagram 18. Primjena standarda korporativnog upravljanja

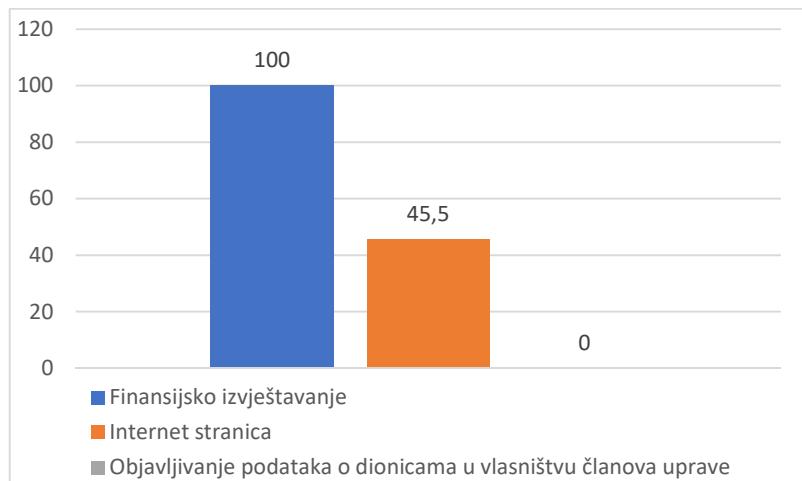
Primjena objavljivanja informacija i izvješća koja su zakonom obvezna pridržavati se sva dionička društva. Društva su se uglavnom izjasnila da su polugodišnja i godišnja finansijska izvješća dostupna dioničarima na stranicama burze ili u prostorijama društva. Nasuprot tomu, razina transparentnosti u kontekstu korporativnog upravljanja je veoma niska i iznosi nešto više od 30 %.

Internet je u velikoj mjeri prihvaćen kao službeni kanal komunikacije za objavljivanje informacija, a posebnu ulogu ima za društva koja posluju na tržištima u razvitu. Pored formalnih zakonskih obveza, praksa dobrovoljnog objavljivanja informacija na internetskoj stranici društva je dobra praksa. Internetske stranice društva nisu skupe i lako su dostupne javnosti. Na području Brčko distrikta ukupno 45,50 % anketiranih dioničkih društava ima internetske stranice. Nažalost, većina od ovih društva koje imaju internetsku stranicu, ne koriste je u svrhu transparentnosti i komunikacije s javnosti. Na njihovim internetskim stranicama, što dobra praksa zahtjeva, nisu objavljene značajne informacije i dokumenti kao što su osnivački akt društva sa svim izmjenama i dopunama, informacije o strategiji razvitka društva, finansijska izvješća, prospekti, izvješća eksternog revizora, informacije o bitnim događajima, važne odluke nadzornog i upravnog odbora i druge bitne informacije. Navedeno pokazuje veoma lošu

praksu u komunikaciji s ciljnim skupinama društva i transparentnosti prema svim zainteresiranim stranama.

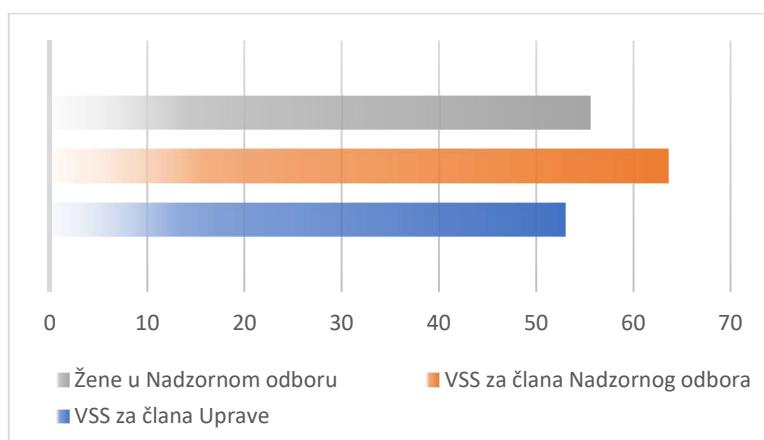
Niti jedno anketirano dioničko društvo ne objavljuje podatke o dionicama koje se nalaze u vlasništvu članova uprave. Dvadeset dva posto anketiranih društava se izjasnilo da se traženi podatci nalaze na stranicama burze na listi dioničara. Jedno dioničko društvo se izjasnilo da članovi uprave ne posjeduju dionice.

Dijagram 19. Objavljivanje informacija

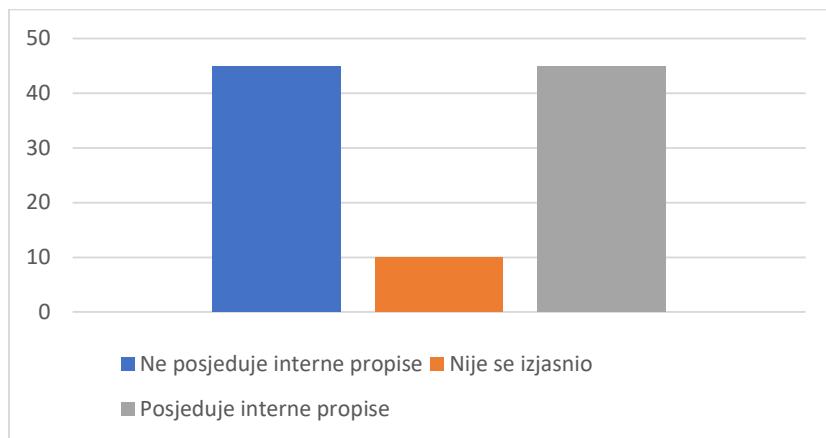
Glavno tijelo nadzora kod dioničkih društava je nadzorni odbor koji kontrolira, prati, nadgleda poslovanje društva i obavlja niz drugih aktivnosti vezanih za korporativno upravljanje i izvještavanje. Zakonom je određeno da se nadzorni odbor sastoji od najmanje tri člana i da broj članova uvijek mora biti neparan. Zakonom je propisano, između ostalog, da član nadzornog odbora ne može biti istodobno i član uprave, prokurist niti opunomoćenik društva kao ni osoba koja na bilo koji način zastupa društvo prema trećim osobama. Dionička društva poštuju zakonski minimum u pogledu broja članova nadzornog odbora, od čega visoku stručnu spremu posjeduje nešto više od 50 posto članove uprave, dok u nadzornim odborima oko 64 % članova posjeduje visoku stručnu spremu. Zastupljenost žena u upravi i nadzornim odborima je u 55,50 % društava.

Dijagram 20. Zaposlenost u upravljačkim strukturama

Također, statutom može biti regulirano da poslovnik o radu donosi nadzorni odbor. Analiza ankete je pokazala da 45,00 % anketiranih društava ima interni propis rada uprave (poslovnik o radu uprave ili statutom reguliran rad uprave), 45,00 % društava nema određena pravila za rad uprave, dok se jedno društvo nije izjasnilo po ovom pitanju (10 %).

Dijagram 21. Normativno uređen rad upravljačkih struktura

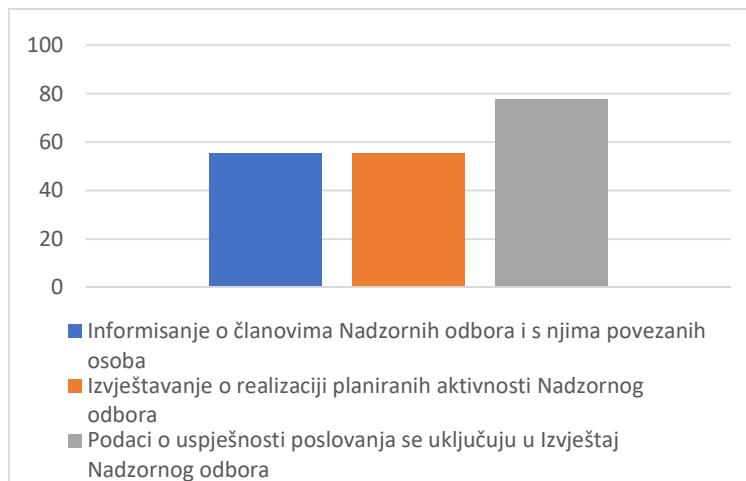

Anketa je pokazala da informacije o poslovima u kojima su sudjelovali članovi nadzornog odbora ili s njima povezane osobe objavljuje 55,50 % društava što predstavlja veoma nisku razinu transparentnosti s obzirom da je potpuna i pravodobna informiranost dioničara i svih zainteresiranih strana važan segment korporativnog upravljanja.

U nešto više od 50 % anketiranih društava, nadzorni odbor izrađuje izvješća o planiranim aktivnostima u sklopu plana poslovanja društva.

Nešto bolja slika (oko 78 %), je kada je u pitanju izvještavanje o ocjeni ukupne uspješnosti poslovanja društva i rada uprave što je sadržano u izvješćima nadzornog odbora koji su obvezni podnijeti skupštini.

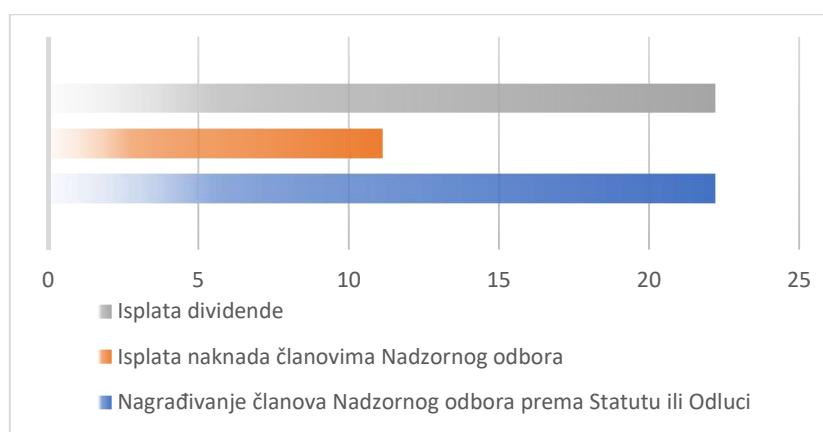
Dijagram 22. Transparentnost

Kriteriji za nagrađivanje članova uprave nisu određeni niti statutom ni odlukom skupštine niti na neki drugi način u 78 % društava. Od ukupno devet anketiranih dioničkih društava, jedno društvo isplaćuje naknadu članovima NO i isto je regulirano odlukom, dok ostala društva ne isplaćuju naknadu članovima nadzornog odbora.

U 22,20 % anketiranih dioničkih društava je vršena raspodjela dividendi, odnosno u dva društva, jedno iz sektora osiguranja a drugo iz prehrambene industrije.

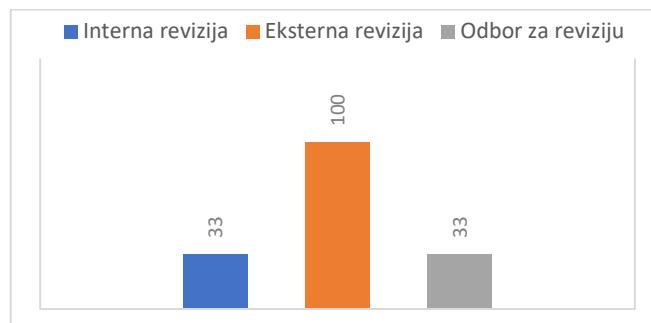
Dijagram 23. Normativno uređenje naknada članovima nadzornog odbora

Interna revizija je sastavni dio interne kontrole i ona treba biti neovisna i objektivna. Zadatak interne revizije je da osigurava i prati pouzdanost i integritet informacija, usklađenost s politikama i propisima, ekonomično poslovanje i ostvarivanje postavljenih ciljeva. Jedna trećina anketiranih društava ima uspostavljen sustav interne revizije u društvu. Isti je slučaj i kad je u pitanju odbor za reviziju, od ukupno devet anketiranih društava, tri društva su se izjasnila da imaju uspostavljen odbor za reviziju.

Zakonska obveza dioničkih društava je, između ostalog, i izrada revidiranih finansijskih izvješća. Eksterni revizor, također treba biti neovisan i imati važnu ulogu u kontroli rada društva. Revizor daje neovisno mišljenje o finansijskom stanju društva i utvrđuje točnost izvješća. Neovisno mišljenje javno priznatog revizorskog društva često povećava dobru reputaciju društva što pozitivno utječe na privlačenje investicija. Anketa je pokazala da sva društva imaju angažiranog eksternog revizora dok se jedno društvo izjasnilo da postoji interesna povezanost eksternog revizora kroz pružanje drugih usluga društvu.

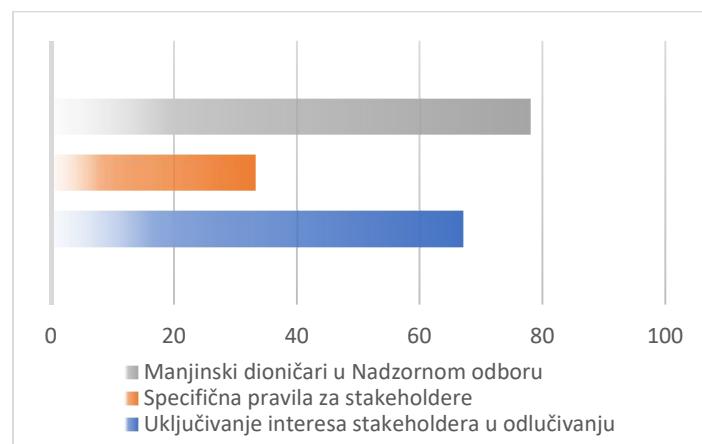
Dijagram 24. Revizija poslovanja

Na pitanje uzimaju li se prilikom donošenja odluka u obzir interesi svih zainteresiranih strana, 67 % sudionika ankete je odgovorilo potvrđno. Međutim, samo 1/3 ima utvrđena specifična pravila vezana za interes svih stakeholdera.

Bitan mehanizam korporativnog upravljanja je zaštita manjinskih dioničara kako bi se spriječile mogućnosti iskorištavanja superiornog položaja većinskih dioničara na štetu manjinskih dioničara. OECD-ova Načela korporativnog upravljanja naglašavaju da dioničari trebaju ostvariti pravo na sigurnu registraciju vlasništva, ustupanje i prijenos dionica, na pravodobni pristup bitnim informacijama o korupciji, pravo glasovanja na glavnoj skupštini, sudjelovati u svim važnim korporativnim promjenama kao što je promjena statuta, promjene po dioničkom kapitalu i drugim pitanjima. Anketa je pokazala da manjinski dioničari u 78 % društava imaju svog predstavnika u nadzornom odboru.

Dijagram 25. Društvena odgovornost i posvećenost načelima korporativnog upravljanja

6. Registar, depo i prijenos vrijednosnih papira

6.1. Zadataci i usluge

U registru vrijednosnih papira u okviru Povjerenstva za papiere od vrijednosti Brčko distrikta BiH, sukladno zakonu i propisima Povjerenstva za papiere od vrijednosti, obavljaju se poslovi registracije, čuvanja i održavanja podataka o vrijednosnim papirima i poslovi prijenosa, sukladno zakonu kojim se uređuju izdavanje i promet vrijednosnih papira. Poslovi iz registra vrijednosnih papira razvrstani su prema aktivnostima koje se obavljaju za dionička društva i vlasnike vrijednosnih papira, a to su:

- a) registracija vrijednosnih papira i čuvanje podataka o vrijednosnim papirima i njihovim vlasnicima i svim transakcijama u pogledu prijenosa vlasništva ili promjene statusa vrijednosnih papira
- b) otvaranje i vođenje računa izdavatelja, otvaranje i vođenje računa vlasnika vrijednosnih papira, izrada izvješća, izdavanje liste dioničara, izdavanje izvadaka i potvrda o stanju i promjenama na računima
- c) registracija i čuvanje podataka o vrijednosnim papirima, stjecanju vlasništva i drugih prava iz vrijednosnih papira
- d) prijenos vrijednosnih papira na temelju zakona, akta suda ili drugog nadležnog tijela, nasljeđivanja, ugovora o doživotnom uzdržavanju i drugih pravnih poslova sukladno važećim propisima
- e) upis i brisanje prava trećih osoba na vrijednosnim papirima na temelju zakona, akta suda ili drugog nadležnog tijela i pravnog posla
- f) upis i brisanje zabrane raspolaganja na temelju zakona, akta suda ili drugog nadležnog tijela
- g) druga pitanja od značaja za registraciju i prijenos vrijednosnih papira.

Tablica 11. Pregled usluga registra vrijednosnih papira u razdoblju 2017. – 2021. godina

R. broj	Vrsta usluge	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
1.	Registracija dioničkih društava	18	16	16	15	15
2.	Registracija kapitala i vođenje računa dioničkih društava u registru vrijednosnih papira	113.239.274	108.834.442	108.218.717	106.579.899	108.379.899
3.	Registracija vrijednosnih papira	12.116.251	10.928.901	10.928.901	10.059.295	10.070.095
4.	Otvoreni računi vrijednosnih papira	7.378	7.378	7.370	7.365	7.037
5.	Registracija i vođenje računa vlasnika vrijednosnih papira	4.390	4.274	3.870	3871	3.868
6.	Sekundarni promet i prijenos vrijednosnih papira	36.946	19.630	1917	17.324	34.027
7.	Izdavanje liste dioničara i drugih potvrda o vlasništvu	374	494	468	721	567
8.	Provjera podataka o vlasnicima vrijednosnih papira i dostavljanje obavijesti	675	554	716	686	693

Izvor: Registar vrijednosnih papira

Obujam i vrste usluga, koje registar vrijednosnih papira pruža pravnim i fizičkim osobama, rezultat je stupnja razvijenosti korporativnog sektora, obujma izdavanja vrijednosnih papira, sekundarnog prijenosa vlasništva na vrijednosnim papirima, razine razvijenosti financijskih instrumenata i njihove uporabe u financijskom poslovanju, financijske educiranosti o oblasti vrijednosnih papira, korektnosti evidentiranih primarnih podataka o vlasnicima vrijednosnih papira i prezentnih pogrešaka, koje se najčešće odnose na ime, prezime, adresu i dr., i pokrenutih postupaka za njihovom vjerodostojnom provedbom u bazama podataka registra.

6.2. Dinamika kapitala, vrijednosnih papira i dioničara

Stopa promjene kapitala u promatranom razdoblju 2017. – 2021. godine se kretala u rasponu između minus tri do dva, što u apsolutnom iznosu predstavlja smanjenje dioničkog kapitala s 113,2 milijuna KM na 108,4 milijuna KM.

Tablica 12. Pokazatelji dinamike kapitala, dionica i dioničara u razdoblju 2017. – 2021. godine

R. broj	Godina	Vrijednost kapitala	Broj dionica	Broj dioničara	Stopa promjene		
					Kapital	Dionice	Dioničari
1.	2017.	113.239.274	12.116.251	4.390	-	-	-
2.	2018.	108.834.441	10.928.901	4.274	-3	-9	-2
3.	2019.	108.218.717	10.928.901	3.869	0	0	-9
4.	2020.	106.579.899	10.059.295	3.871	-1	-8	0
5.	2021.	108.379.899	10.070.095	3.868	+2	+1	0

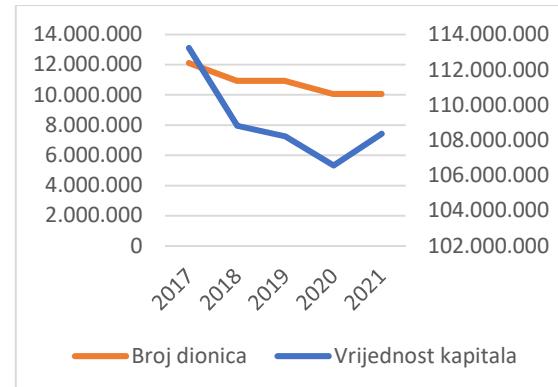
Izvor: Registar vrijednosnih papira

Dinamika kretanja broja dionica pokazuje smanjenje u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu za devet postotaka. Obujam broja dionica se zadržao u 2019. godini na razini prethodne 2018. godine. U 2020. godini broj dionica je smanjen za 8 %, da bi u posljednjoj 2021. godini zabilježeno povećanje od 1 %. Kretanje broja dioničara u promatranom razdoblju pokazuje smanjenje u 2018. u odnosu na 2017. godinu za dva postotka. U 2019. godini u odnosu na 2018. nastavljen je trend smanjenja za 9 %.

Dijagram 26: Dinamika broja dioničara u razdoblju 2017. – 2021. godine

Dijagram 27: Dinamika kapitala i broja dionica u razdoblju 2017. – 2021. godine

Stope promjena na kapitalu, broju dionica i dioničara su posljedica procesa potpune konsolidacije vlasništva nad kapitalom dioničkih društava što je rezultat dostizanja praga vlasništva od 95 %, kada ponuditelj sukladno Zakonu o preuzimanju dioničkih društava u postupku preuzimanja dioničkog društva koristi klauzulu prisilnog otkupa dionica manjinskih dioničara, što dodatno utječe na vrijednost kapitala, broj dionica i vlasnika.

6.3. Raspored kapitala i dioničara na burzama u BiH

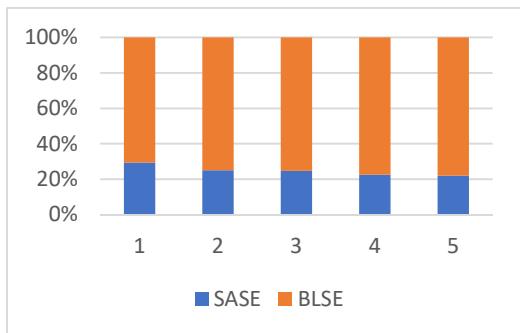
Ukupna vrijednost osnovnog dioničkog kapitala na dan 31.12.2021. godine iznosi 108.379.899 KM i raspoređen je na 10.070.095 dionica. Kapital 15 dioničkih društava uvršten je na uređena burzovna tržišta u BiH. Na Banjalučkoj burzi uvršten je kapital u vrijednosti od 84.294.799 KM ili 78 %, a na Sarajevskoj burzi 24.085.100 KM ili 22 %. Ukupan broj registriranih dioničara u 2021. godini, odnosno vlasnika kapitala 15 dioničkih društava Brčko distrikta BiH je 3.868. Dionice od 3.637 dioničara ili 94 % su uvrštene na Banjalučku burzu, dok su dionice od 231 dioničara ili 6 % uvrštene na Sarajevsku burzu.

Tablica 13. Pregled registriranog kapitala i dioničari na burzama u BiH u razdoblju 2017. – 2021. godina

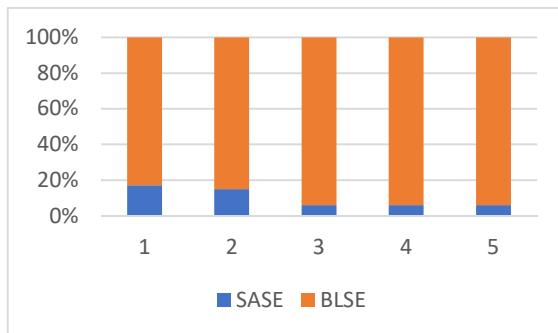
Godina	Kapital				Ukupno kapital	Dioničari				Ukupno dioničari
	SASE	%	BLSE	%		SASE	%	BLSE	%	
2017.	33.320.903	29,43	79.918.370	70,57	113.239.274	753	17,15	3.637	82,85	4.390
2018.	27.339.642	25,12	81.494.799	74,88	108.834.441	637	14,90	3.637	85,10	4.274
2019.	26.723.918	24,69	81.494.799	75,31	108.218.717	232	6,00	3.637	94,00	3.869
2020.	24.085.100	22,60	82.494.799	77,40	106.579.899	231	6,00	3.640	94,00	3.871
2021.	24.085.100	22,00	84.294.799	78,00	108.379.899	231	6,00	3.637	94,00	3.868

Izvor: Registar vrijednosnih papira

Dijagram 28. Registrirani kapital na SASE I BLSE

Dijagram 29. Registrirani dioničari na SASE I BLSE

6.4. Promet, saldiranje i prijenos

Ostvareni promet i prijenos vrijednosnih papira u osnovi je rezultat vlasničke transformacije i obrnutog procesa nastanka tržišta vrijednosnih papira. Ograničenost obujma i skromnost strukture ponude čini vrijednosne papire nelikvidnim jer se ponuda zasniva samo na manjinskom paketu dionica čiji su vlasnici stekli vlasnički status kroz besplatnu distribuciju vlasništva nad kapitalom. Vlasnici (dioničari) kontrolnog odnosno većinskog paketa dionica na strani potražnje svoj status dominantnog dioničara su stekli kao kupci većinskog paketa dionica u procesu vlasničke transformacije. Kroz proces investiranja, putem zatvorenih ponuda vrijednosnih papira, kupovinom dionica kroz sekundarno trgovanje i postupak preuzimanja dioničkih društava dostigli su visok stupanj koncentracije kapitala i vlasničke konsolidacije od 87,50 %. Dominantni dioničari nisu zainteresirani za izdavanje vrijednosnih papira javnom ponudom, jer bi time započeo proces otvaranja dioničkih društava prema javnosti što je suprotno njihovim ciljevima. Otvorenost dioničkih društava prema javnosti, kao njihova osnovna karakteristika proizvodi veću disperziju vlasništva koja bi ugrozila njihovu vlasničku poziciju i kontrolu društva. Ostalim potencijalnim kupcima dionice ovih društava nisu interesantne upravo zbog visokog stupnja koncentracije vlasništva, koji u potpunosti ograničava utjecaj na upravljanje društva eventualnim vlasničkim ulaskom. Navedena ograničenja neposredno utječu na ostvarene obujme i strukturu prometa i disproporciju vrijednosti kapitalizacije i stvarnog obujma prometa, čime slabe ključnu funkciju tržišta, mobilizaciju finansijskih potencijala i njihovu optimalnu alokaciju u profitabilne sektore gospodarstva.

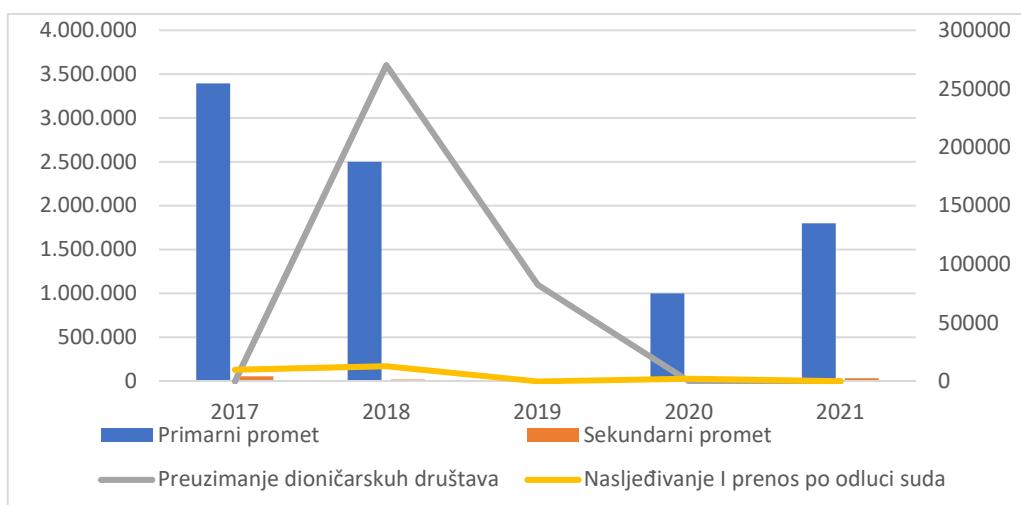
Tablica 14. Struktura prometa i prijenos vrijednosnih papira u razdoblju 2017. – 2021. god.

Red. broj	Opis	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
1.	Primarni promet	3.393.370	2.500.000	0	1.000.000	1.800.000
2.	Sekundarni promet	55.414	19.630	1.858	8.623	34.027
3.	Preuzimanje	0	270.390	82.535	0	0
4.	Prijenos po odluci suda	9.850	12.900	0	2.220	0
	UKUPNO	3.458.634	2.802.920	84.393	1.010.843	1.834.027

Izvor podataka: Registar vrijednosnih papira

Najveći obujam prometa i prijenosa vrijednosnih papira ostvaren je u 2017. godini u iznosu od 3.458.634 KM ili 37,64 %, a najmanji u 2019. godini u iznosu od 84.393 KM ili 0,92 %. Ukupan obujam ostvarenog prometa i prijenosa vrijednosnih papira u promatranom razdoblju iznosi 9.190.818 KM. Najveći udio u ukupnoj strukturi prometa i prijenosa vrijednosnih papira u promatranom razdoblju se odnosi na segment primarnog prometa, koji je rezultat investiranja u poslovanje dioničkih društava. Prosječno godišnje ostvaren obujam prometa i prijenosa vrijednosnih papira iznosi 1.838.163,60 KM.

Dijagram 30. Struktura prometa i prijenos vrijednosnih papira u razdoblju 2017. – 2021. godine

7. Financijsko izvještavanje izdavatelja

7.1. Financijska izvješća

Financijska izvješća prikazuju osnovne vrijednosne karakteristike dioničkih društava za određeno vremensko razdoblje, a namjena im je da pružaju informacije različitim zainteresiranim skupinama i služe kao pouzdana podloga prilikom odlučivanja o eventualnom investiranju u vrijednosne papire. Pravilnik o sadržaju, načinu i standardima objavljivanja financijskih izvješća i drugih informacija o poslovanju dioničkih društava (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, broj 19/05), u članku 4 detaljno regulira vrstu, obvezni oblik i sadržaj izvješća, rokove i načine dostavljanja financijskih izvješća i drugih informacija Povjerenstvu za papire od vrijednosti Brčko distrikta BiH, kao i način objavljivanja izvješća dioničarima i javnosti o poslovanju dioničkog društva.

Zakon o vrijednosnim papirima Brčko distrikta BiH izdavateljima vrijednosnih papira u članku 71 nalaže obvezu informiranja javnosti i svih zainteresiranih strana o svom financijskom poslovanju i komercijalnom položaju kroz:

1. godišnje izvješće o poslovanju
2. polugodišnje izvješće o poslovanju
3. izvješće o događajima koji bitno utječu na financijsko poslovanje.

Povjerenstvo je u 2021. godini izvršilo kontrolu dostavljenih godišnjih i polugodišnjih izvješća o financijskom poslovanju. Dionička društva koja su subjekt nadzora i kontrole Povjerenstva za papire od vrijednosti Brčko distrikta BiH, najvećim dijelom redovito dostavljaju Zakonom propisana izvješća, izuzev dioničkih društava Novi Bimeks d. d. u stečaju, nad kojim se provodi stečajni postupak i koji nije u obvezi obavještavati javnost o rezultatima poslovanja i Grafam d. d. u kojem se ne odvijaju poslovne aktivnosti.

Financijska izvješća za 2020. godinu je dostavilo ukupno 13 dioničkih društava. Pored gore navedenih dioničkih društava Novi Bimeks d. d. u stečaju i Grafam d. d. koji je neaktivna, godišnje financijsko izvješće za 2020. godinu nije dostavilo i dioničko društvo Tesla d. d.

Polugodišnja financijska izvješća za 2021. godinu je dostavilo 12 dioničkih društava. Kao i u slučaju godišnjih financijskih izvješća, polugodišnja nisu dostavili Novi Bimeks d. d. u stečaju, Biljana d. d. i Grafam d. d. koji je neaktivna.

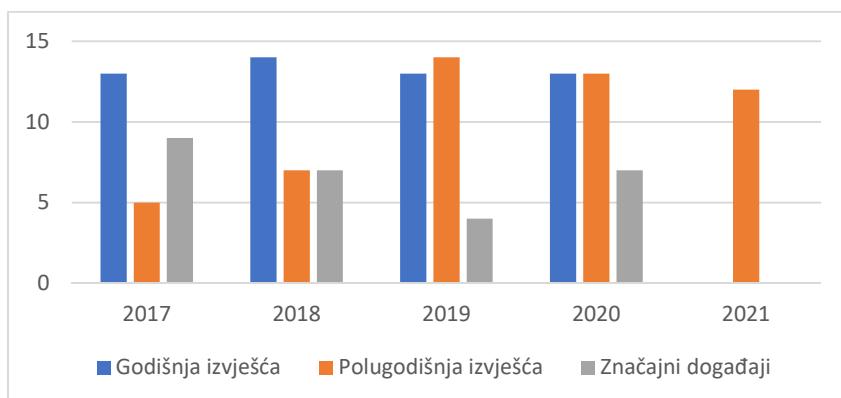
Tablica 15. Financijsko izvještavanje izdavatelja vrijednosnih papira za razdoblje 2017. – 2021. godina

R. broj	Godina	Godišnja izvješća	Polugodišnja izvješća	Značajni događaji
1.	2017	13	5	9
2.	2018	14	7	7
3.	2019	13	14	4
4.	2020	13	13	7
5.	2021	-	12	-
	UKUPNO	53	51	27

Izvor: Financijska izvješća o poslovanju dioničkih društava

Godišnja financijska izvješća kao i analiza za 2021. godinu bit će prikazani u idućem izvještajnom razdoblju.

Dijagram 31. Dostavljena financijska izvješća dioničkih društava

7.2. Revidirana financijska izvješća

Člankom 35 Zakona o poduzećima Brčko distrikta BiH propisano je da dionička društva imaju obvezu izvršiti reviziju svog poslovanja, a člankom 51 propisani su rokovi za izradu revizorskih izvješća i njihovo dostavljanje. Pregled dostavljenih revizorskih izvješća za razdoblje 2017. – 2020. godine, predstavljen je u idućoj tablici.

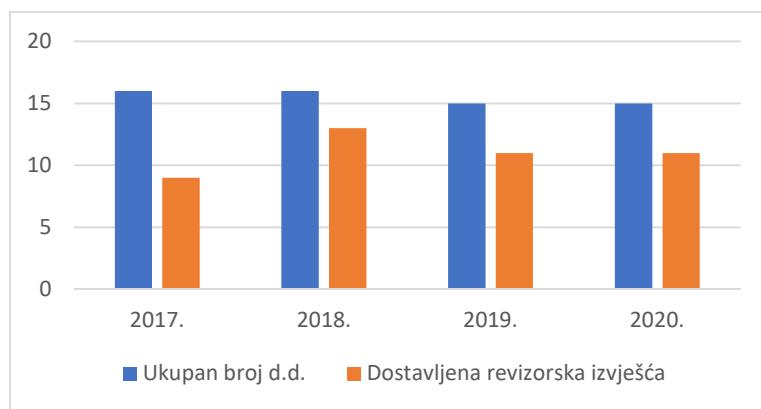
Tablica 16. Revizorska izvješća dioničkih društava

R. broj	Godina	Ukupan broj d. d.	Dostavljena revizorska izvješća
1.	2017.	16	9
2.	2018.	16	13
3.	2019.	15	11
4.	2020.	15	11

Izvor: Revizorska izvješća dioničkih društava

U 2017. godini od 16 dioničkih društava 9 je dostavilo revizorska izvješća ili 56 %. U 2018. godini od upisanih 16 dioničkih društava, 13 dioničkih društava je dostavilo revizorska izvješća što predstavlja 81,25 %, dok je u 2019. dostavilo 11 dioničkih društava ili 73 %. Obvezu izrade revizorskog izvješća kao i njihovo dostavljanje, u 2020. godini ispunilo je 11 dioničkih društava od ukupno 15. Revizorska izvješća nisu dostavili Novi Bimeks d. d. u stečaju, Grafam d. d., Biljana d. d. i PSC Babić d. d. Izuzimajući Novi Bimeks d. d. u stečaju koji nema obvezu izrade revizorskog izvješća i Grafam d. d. koji je neaktivovan, revizorska izvješća u 2020. je dostavilo 85 % dioničkih društava.

Dijagram 32. Dostavljena revidirana finansijska izvješća

7.3. Poslovni prihodi i stanje profitabilnosti

7.3.1. Poslovni prihodi

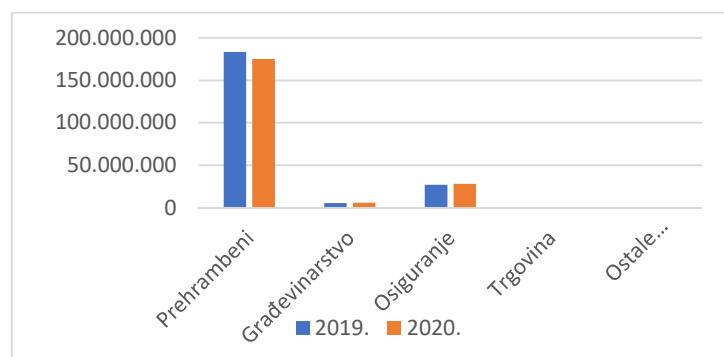
Obavljujući osnovne djelatnosti, u svrhu povećavanja ekonomskih koristi kroz realizaciju proizvoda ili usluga i finansijskih transakcija, dionička društva su u 2020. godini ostvarila poslovni prihod od 209.850.367 KM. Prehrambeni sektor, kao najrazvijeniji, ostvario je 175.131.008 KM poslovnih prihoda što predstavlja 83,45 % ukupnih poslovnih prihoda dioničkih društava. Osiguravajuća društva su ostvarila 28.272.511 KM ili 13,50 % ukupnih poslovnih prihoda. Sektor građevinarstva je ostvario 5.898.736 KM odnosno oko 2,85 %, dok se veoma mali postotak poslovnih prihoda odnosi na trgovinu kao i ostale djelatnosti. U usporedbi s prethodnom 2019. godinom, ukupni prihodi u 2020. godini su manji za oko 3,10 %. Najveći pad je zabilježen u prehrambenoj industriji oko 4,50 % u odnosu na 2019. godinu. Pad prihoda je, također zabilježen i u trgovini i ostalim djelatnostima, dok je u oblasti osiguranja zabilježen rast prihoda za oko 3,80 %. Rast prihoda je ostvaren i u oblasti građevinarstva s nešto više od 9 %.

Tablica 17. Poslovni prihodi po sektorima gospodarenja

R. broj	Sektor gospodarenja	Poslovni prihodi	
		2019.	2020.
1.	Prehrambeni	183.328.041	175.131.008
2.	Građevinarstvo	5.357.142	5.898.736
3.	Osiguranje	27.184.327	28.272.511
4.	Trgovina	177.535	137.157
5.	Ostale djelatnosti	484.692	410.955
UKUPNO		216.531.737	209.850.367

Izvor: Finansijska izvješća o poslovanju dioničkih društava

Dijagram 33. Udio sektora gospodarenja u poslovnim prihodima

7.3.2. Stanje profitabilnosti

Ukupna neto dobit dioničkih društava u 2020. godini iznosi 15.458.217 KM, dok je u 2019. godini iznosila 13.840.266 KM, što predstavlja preko 10 postotaka povećanja dobiti u 2020. godini.

Pozitivan financijski rezultat, od ukupno 13, iskazalo je sedam dioničkih društava. Najveću dobit iskazalo je dioničko društvo "Osiguranje Garant" d. d. koje je ostvarilo 5.509.812 KM ili 35,64 % ukupne dobiti dioničkih društava, zatim Brčko-gas osiguranje d. d. je ostvarilo 4.505.292 KM ili 29,15 % što granu osiguranja stavlja na prvo mjesto po ostvarivanju dobiti (64,79 % od ukupne neto dobiti dioničkih društava). Prehrambena industrija je na drugom mjestu po prikazanoj dobiti od 4.509.403 KM ili 29,17 % ukupne neto dobiti.

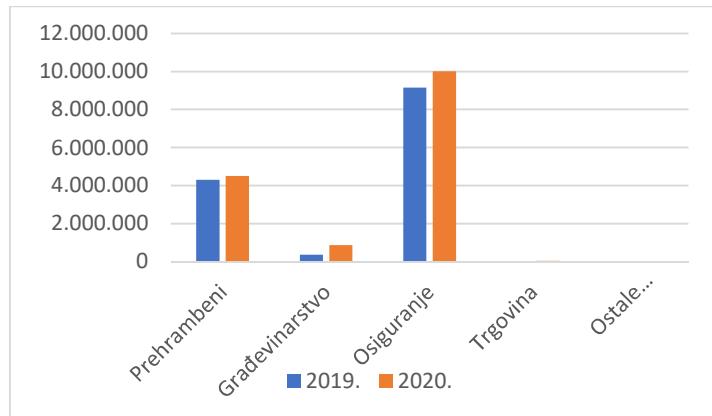
Negativan financijski rezultat iskazalo je šest društava. Najveći negativan rezultat u 2020. godini imalo društvo Žitopromet d. d. s gubitkom od 94.270 KM. Negativan financijski rezultat iskazali su i MB Velma d. d., Izgradnja d. d., Uzor d. d., Tesla d. d. i PSC Babić d. d. Niti jedno dioničko društvo nije izrazilo gubitak iznad visine kapitala.

Tablica 18. Ukupna neto dobit dioničkih društava po sektorima

R. broj	Sektor gospodarenja	Ukupna neto dobit	
		2019.	2020.
1.	Prehrambeni	4.303.850	4.509.403
2.	Građevinarstvo	364.734	881.972
3.	Osiguranje	9.144.359	10.015.104
4.	Trgovina	18.298	51.738
5.	Ostale djelatnosti	-	-
Ukupno		13.831.241	15.458.217

Izvor: Financijska izvješća o poslovanju dioničkih društava

Dijagram 34: Udio sektora gospodarenja u neto dobiti

7.4. Učinkovitost i profitabilnost upravljanja kapitalom i imovinom

7.4.1. Učinkovitost korištenja dioničkog kapitala

Pokazatelji učinkovitosti upravljanja kapitalom koji predstavljaju rezultat odnosa dioničkog kapitala i ukupnog prihoda kao i njihov utjecaj na povećanje profitabilnosti i solventnosti dani su u sljedećoj tablici:

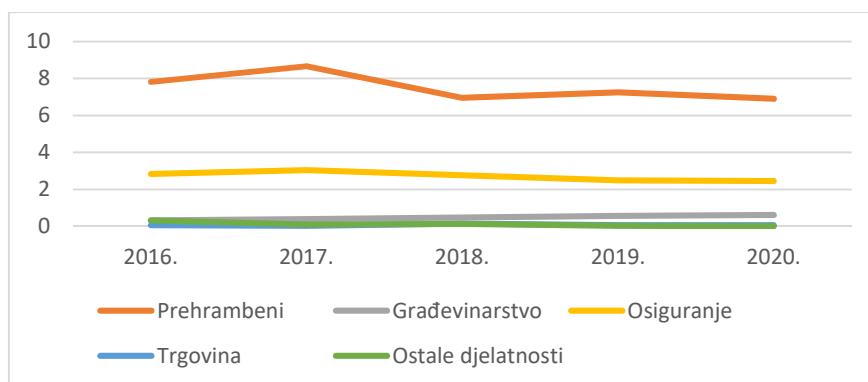
Tablica 19. Koeficijent obrta dioničkog kapitala po sektorima gospodarenja 2016. – 2020. godine

R. broj	Sektor gospodarenja	Koeficijent obrta dioničkog kapitala				
		2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
1.	Prehrambeni	7,83	8,68	6,96	7,25	6,91
2.	Građevinarstvo	0,33	0,39	0,48	0,56	0,62
3.	Osiguranje	2,84	3,05	2,77	2,49	2,46
4.	Trgovina	0,06	0,04	0,15	0,07	0,06
5.	Ostale djelatnosti	0,32	0,10	0,14	0,03	0,02

Izvor: Financijska izvješća o poslovanju dioničkih društava

Koeficijent obrta dioničkog kapitala u prehrambenom sektoru se kreće od 7,83 do 6,91 u promatranom razdoblju. Sektor osiguranja bilježi kretanje koeficijenta obrta dioničkog kapitala između 2,84 i 2,46. U sektoru građevinarstva se kreće između 0,33 i 0,62 dok je u sektoru trgovine na početku i na koncu promatranog razdoblja ostao na istoj razini, a u ostalim sektorima se kreće između 0,32 i 0,02. Podatci učinkovitosti korištenja dioničkog kapitala pokazuju da dionička društva uspijevaju održati učinkovitost uporabe dioničkog kapitala, što uz postojeću razinu zaduženosti predstavlja zadovoljavajuće ostvarenje.

Dijagram 35. Učinkovitost korištenja dioničkog kapitala po sektorima gospodarenja

7.4.2. Profitabilnost ukupne aktive i dioničkog kapitala

Pokazatelji profitabilnosti ukupne aktive i dioničkog kapitala predstavljaju postotni udjel neto dobiti u aktivi i dioničkom kapitalu, tako što ilustrira ostvareni povrat finansijskih sredstava uloženih u imovinu i dionički kapital, koji su sudjelovali u njegovom stvaranju.

Tablica 20. Pregled stope prinosa na ukupnu aktivu i dionički kapital po sektorima gospodarenja

R. br.	Sektor gospodarenja	Stopa prinosa na ukupnu aktivu					Stopa prinosa na dionički kapital				
		2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
1.	Prehrambeni	5,70	4,99	0,07	2,74	2,56	38,82	35,83	0,48	20,22	21,19
2.	Građevinarstvo	-	4,54	6,48	8,13	17,61	-	2,35	3,05	11,85	28,65
3.	Osiguranje	19,91	18,32	20,17	19,79	21,07	83,17	81,96	87,27	81,46	85,60
4.	Trgovina	0,23	-	-	0,74	3,66	0,68	-	-	0,76	4,90
5.	Ostale djelatnosti	3,28	-	0,33	-	-	6,36	-	0,24	-	-

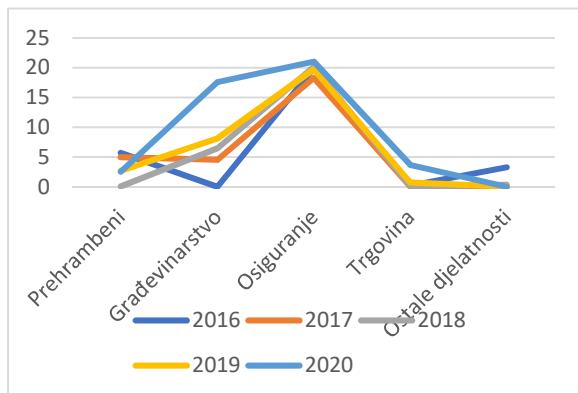
Izvor: Financijska izvješća o poslovanju dioničkih društava

Kretanje stope prinosa na ukupnu aktivu u razdoblju 2016. – 2020. godina pokazuje da su najveće stope prinosa ostvarene u sektoru osiguranja i kreću se između 19,91 i 21,07, a najniže u sektoru trgovine od 0,23 do 3,66. Najveće stope prinosa na dionički kapital su zabilježene u sektoru osiguranja

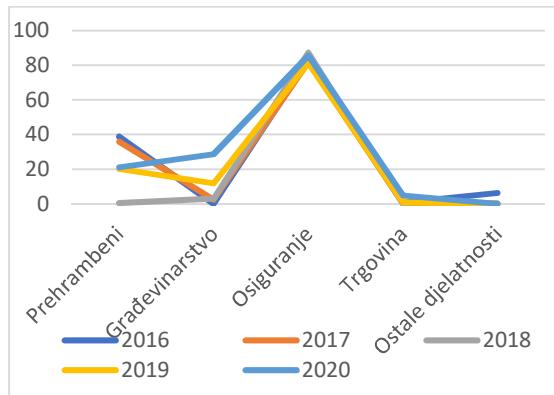
i kreću se od 83,17 u 2016. godini do 85,60 u 2020. godini, a najniže u sektoru trgovine od 0,68 do 4,90.

Razlika između stope prinosa na kapital i stope prinosa na imovinu je pozitivna u razdoblju 2016. – 2020. godina u svim sektorima gospodarenja izuzev sektora građevinarstva u kojem je negativna u razdoblju 2017. – 2018. godina. Pozitivnu razliku stope prinosa na dionički kapital i stope prinosa na ukupnu aktivu prate pozitivni učinci koeficijenta financiranja, što utječe na povećanje stope prinosa na dionički kapital i adekvatnost zaduženosti.

Dijagram 36. Stopa prinosa na ukupnu aktivu

Dijagram 37. Stopa prinosa na dionički kapital

8. Financijsko izvješće Povjerenstva

Financiranje Povjerenstva za papire od vrijednosti Brčko distrikta BiH iz proračuna Brčko distrikta BiH je regulirano člankom 64 Zakona o vrijednosnim papirima Brčko distrikta BiH. U idućoj tablici prikazani su planirani i ostvareni rashodi Povjerenstva u 2021. godini:

Tablica 21. Pregled planiranih i ostvarenih rashoda Povjerenstva u 2021. godini

R. broj	Ekonom. kod	Naziv	2021.		Indeks realizacije proračuna 2021.
			Planirano	Ostvareno	
1.	611100	Bruto plaće	255.595,32	240.404,19	94,06
2.	611200	Naknade troškova zaposlenih	7.600,00	2898,40	38,14
3.	612100	Doprinosi poslodavca	11.675,00	9.930,49	85,06
4.	613100	Putni troškovi	2.220,00	0,00	0,00
5.	613200	Izdatci za el. energiju	8.900,00	8.413,28	94,53
6.	613300	Izdatci za komunalne usluge	8.850,00	7.370,88	83,29
7.	613400	Nabava materijala i sitnog inventara	2.350,00	1.825,18	77,67
8.	613500	Izdatci za usluge prijevoza i goriva	350,00	182,27	52,08
9.	613700	Izdatci za tekuće održavanje	2.040,00	1.132,76	55,53
10.	613800	Izdatci osiguranja i bankarskih usluga	700,00	435,99	62,28
11.	613900	Ugovorene usluge	29.995,00	24.099,86	80,35
UKUPNI RASHODI			330.275,32	296.693,30	89,84

Izvor: Interne evidencije Povjerenstva i evidencije Trezora Brčko distrikta BiH

Ostvareni proračunski rashodi za 2021. godinu iznose 296.693,30 KM ili 89,84 % odobrenih sredstava. Izvješće o reviziji finansijskog poslovanja Povjerenstva za papire od vrijednosti za razdoblje 01.01.-

31.12.2020. godine dobilo je, kao i za prethodne godine, pozitivno mišljenje Ureda za reviziju javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH.

Izvješće o radu Povjerenstva za 2021. godinu je razmatrano i usvojeno na 52. redovitoj sjednici Povjerenstva za papire od vrijednosti Brčko distrikta BiH, održanoj 25.02.2022. godine.

Broj: 05-15.01-70/22

Nadnevak: 25.02.2022. godine

*Predsjednik
Povjerenstva za papire od vrijednosti
Brčko distrikta BiH*

Mirsad Bešlagić, MA